

51(075)

Ե-34

2090

ԵՐ ԵՐ ՈՒ ՀԱՇԻՎ

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳԻՐՔ

ՌԻՍՄԱՆ Բ. ՏԱՐԻ

ԿԱԶՄԵՑ Ա. ՇԱՎԱՐՇՅԱՆ

ՊԵՏՀՐԱՏ

1 9 3 1

ՅԵՐԵՎԱՆ

51 (075)

Ե-34

11m.

2 SEP 2006

04 MAY 2010

19 NOV 2011

ԿՅԱՆՔ ՈՒ ՀԱՇԻՎ

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳԻՐՔ

ՌԻՍՄԱՆ Բ. ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

Կազմեց Ա. ՇԱՎԱՐՇՅԱՆ

վերամշակված 2-րդ սպագրություն

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ—ՅԵՐԵՎԱՆ—1931

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Ս. աստիճանի 2-րդ խմբի մաթեմատիկայի դասընթացն ընդգրկում է հարյուրի և հազարի թվանշանը: Բազմապատկման և բաժանման գործողությունը 1000-ի սահմանում, վոր գրքիս վերջին եջերն է բռնում, արտահայտված է ամենապարզ դեպքերով միայն: Փորձը ցույց է տվել, վոր 2-րդ խմբում այդ կարգը լիովին, հաճախ հուշնիսկ մասամբ, անցնել հնարավոր չի լինում: Խնդիրների բովանդակությունը կապվում է կոմպլեքսային թվաճանրին և վերաբերում գլխավորապես գույքակաճ միջավայրին:

Այս աշխատությունը կազմելիս ձեռքի տակ ունեցել եմ և վորոշ չափով ոգտվել ընդունված և ներկայումս գործադրվող ուսումնական համապատասխան դասագրքերից, վորոնց հեղինակներն են՝ Գ. Պոլյակ, Գրաքիանսկի և Կոմբու, Զինշենկո և Եմենով, Վոլկովսկի և այլն:

Ս. Շ.

Մարտի, 1930 թ.

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Յերկրորդ հրատարակության մեջ պահպանված է այս դասագրքի հուշն կառուցվածքը, ինչ վոր առաջին հրատարակության մեջ: Կատարված են վորոշ հավելումներ ու կրճատումներ և նյութերի տեղափոխումներ, հարմարեցնելով նոր ծրագրին: Թեպետ ծրագրում նշված է յուրաքանչյուր կոմպլեքս-թեմա անցնելու ժամանակամիջոցը, սակայն դժվար է դասագրքում ճշտությամբ պահպանել դա, քանի վոր ուսման տարին ամենուրեք միաժամանակ չի ոկավում, աշակերտության սխառաստությունը, ինչպես և ուսուցիչների ձեռնհասությունը խիստ տարբեր է:

Խնդիրների բովանդակությունը, մանավանդ թվական տվյալները հարկավոր է հարմարեցնել տեղական պայմաններին: Անշուշտ, չպետք է բավարարվել միայն այս դասագրքի խնդիրներով, վորոնք միայն նմուշներ են ուսուցչին և աշակերտությանն ողնելու իրական—կենսական խնդիրներ կազմելու համար: Կավագույնն այն խնդիրներն են, վորոնք տալիքներ են ստեղծում դանդաղ չափումների, ռեալ հաշվումների և համապատասխան աշխատանքային պրոցեսների: այդպիսի խնդիրներն էլ յերեխաների համար կլինեն ամենաինտաքցրականը: Դասագրքի խնդիրները մեծ մասամբ յերկու հարցանի յեն: Այդպես են խնդիրները ռուսական համապատասխան բոլոր դասագրքերում: Ի հարկե, կարող են լինել Բ. խմբեր ուժեղ աշակերտներով, վորոնք կարող են լուծել նաև յերեք հարցանի խնդիրներ: այսպիսի դեպքերում ուսուցիչներն իրենք պետք է կազմեն համեմատաբար բարդ խնդիրներ: մեր յելակեար յեղել է մեծամասնության հնարավորությունները:

Հրատարակ. № 1629

Դրանեպ. № 6402 (բ). Տիրած 15,000. Գատվեր № 2311.

Պետերատի տպարան Յերևան

Հաշվային վարժութիւնները, զոր բովանդակութեան մեծ տեղ են բռնում այս գասագրքում, դասավորված են մեթոդական կուռ հաջորդականութեամբ, ընթանալով «հեշտից-դժվարը» սկզբունքով: Անհրաժեշտ են վարժութիւններին մեծ տեղ տալ, սրանցով են ձեռք բերվում հաշվային ունակութիւնները: Սակայն պետք է զգուշանալ, զոր այդ աշխատանքը չտարվի վերացական ու միտքինակ ձևով, այլապես կտուժանա մեքենականութիւնը և ձանձրութիւնը: Դիտողական իրերին, «դիտակալական մատերիալին» հարկավոր է դիմել ամեն առիթով, չերբ նոր ձևի հաշվումներ են կատարելու: Մշակութաների պատրաստութեան այդ աստիճանում հաշվային ունակութիւնների յուրացման գլխավոր նախապայմանը հաշիվների առարկայացումն է կամ կոնկրետացումն է:

Այստեղ բովանդակութեան մեծ տեղ են բռնում մաթեմատիկական խաղերը, վերոնք միանգամայն համապատասխանում են Բ. խմբի յերեխաների հոգեբանութեան: Այս և նման մաթեմատիկական խաղերը կթարմացնեն յերեխաներին և անդգամ կդարձնեն թվական հաշիվների վերացականութեանը:

Ս. Վրիլ, 1931 թ.

Ս. Շ.

ՉՈՐՍ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 100-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

✓ Մեկ-մեկ համարեցե՛ք սեղանի վրա թափած 100 լուցկիները:

✓ Այդ լուցկիները մեկ-մեկ յետ համարեցե՛ք:

✓ Այժմ այդ լուցկիները զույգ-զույգ համարեցե՛ք և հետո զույգ-զույգ յետ համարեցե՛ք:

✓ Յերկու-յերկու և հինգ-հինգ համարեցե՛ք և յետ համարեցե՛ք 100 լուքին, ձողիկները:

✓ Պատի որացուլցի վրա ցույց տվե՛ք սեպտեմբերի 28-ը, հոկտեմբերի 25-ը:

✓ Բաց արե՛ք դասագրքի 36, 53, 64 լերերը:

✓ Տեսրում գծեցե՛ք ներքեի քառակուսիները և գրանց մեջ գրեցե՛ք հաջորդական համարները:

37							44
					73		
	37						

Համընդ զրո գցե՛ք.

$20 + 3 =$	$23 - 3 =$
$40 + 5 =$	$45 - 5 =$
$50 + 7 =$	$57 - 7 =$
$70 + 8 =$	$78 - 8 =$

Հաշվեցե՛ք բանավոր.

$30 + 6 =$
$36 - 6 =$
$50 + 4 =$
$54 - 4 =$

$$30 + x = 36$$

Այս որինակը կարդացե՛ք ախպես. «Ինչ թիվ տվելացնենք (կամ գումարենք) 30-ին, զոր գառնա 36»:

Հաշվեցեք բանաձուր և հետո գրավոր.

$$\begin{array}{ll} 40 + x = 48 & 48 = 8 + x \\ 60 + x = 67 & 67 = 7 + x \\ 70 + x = 73 & 73 = 3 + x \\ 90 + x = 96 & 96 = 6 + x \end{array}$$

✓ Համբիշի վրա գցեք.

$$\begin{array}{ll} 21 + 1 = & 25 - 1 = \\ 32 + 3 = & 35 - 3 = \\ 54 + 4 = & 58 - 4 = \\ 41 + 6 = & 47 - 6 = \end{array}$$

Հաշվեցեք բանաձուր.

$$\begin{array}{llll} 73 + 6 = & 79 - 6 = & 45 + 3 = & 48 - 3 = \\ 44 + 5 = & 49 - 5 = & 55 + 4 = & 59 - 4 = \\ 92 + 6 = & 98 - 6 = & 65 + 2 = & 67 - 2 = \\ 81 + 7 = & 88 - 7 = & 75 + 3 = & 78 - 3 = \end{array}$$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և գրեցեք x-ի փոխարեն.

$$\begin{array}{ll} x - 6 = 31 & x + 2 = 26 \\ x - 5 = 23 & x + 4 = 97 \\ x - 3 = 42 & x + 6 = 38 \\ x - 4 = 35 & x + 8 = 79 \end{array}$$

✓ Մի կողեկաթիվ տնտեսության կազմված է 51 անշառ արն-տեսություններից: Անցյալ ամսին ընդունվեց դարձյալ 4, իսկ այս ամսին՝ 3: Ներկայումս քանի տնտեսություններից է կազմված այդ կոլտնտեսությունը:

✓ Կազմեցեք նման խնդիր ձեր դուռի կոլտնտեսության մասին:

✓ Կոլտնտեսության բանջարանոցում ցանված էր 63 մարդ կաղամբ, դրանից 6-ով ավելի վարունդ, իսկ վերջինից 5 մարդով պակաս՝ պամիդոր: Քանի մարդ պամիդոր էր ցանված:

✓ Կոնսերվի գործարանն ուղարկեցին առաջին անգամ 48 զամբյուղ պամիդոր, իսկ մյուս անգամ՝ 3-ով պակաս: Վերջին ուղարկածից 5 զամբյուղը թթվի պամիդոր էր, քանիսն էր յեփեղու համար:

✓ Կոնսերվի գործարանում պամիդորը լվանալու և մաքրելու աշխատանքներին մասնակցում էր 38 բանվորուհի և գրանից 7-ով պակաս՝ բանվոր: Քանի բանվոր էր մասնակցում այդ աշխատանքին:

Համբիշի վրա գցեք 38, ավելացրեք 2-ը: Քանիս յեղավ:

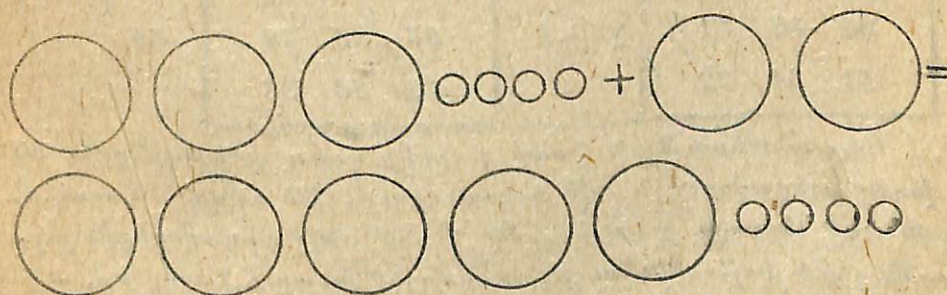
✓ Հաշվեցեք բանաձուր:

$$\begin{array}{llll} 9 + 1 = & 10 - 1 = & 5 + 5 = & 10 - 5 = \\ 19 + 1 = & 20 - 1 = & 35 + 5 = & 40 - 5 = \\ 29 + 1 = & 30 - 1 = & 65 + 5 = & 70 - 5 = \\ 8 + 2 = & 10 - 2 = & 75 + 5 = & 80 - 5 = \\ 28 + 2 = & 30 - 2 = & 45 + 5 = & 50 - 5 = \\ 48 + 2 = & 50 - 2 = & 95 + 5 = & 100 - 5 = \\ 6 + 4 = & 10 - 4 = & 7 + 3 = & 10 - 3 = \\ 16 + 4 = & 20 - 4 = & 17 + 3 = & 20 - 3 = \\ 26 + 4 = & 30 - 4 = & 37 + 3 = & 40 - 3 = \\ 4 + 6 = & 10 - 6 = & 3 + 7 = & 10 - 7 = \\ 14 + 6 = & 20 - 6 = & 43 + 7 = & 50 - 7 = \\ 94 + 6 = & 100 - 6 = & 63 + 7 = & 70 - 7 = \\ 2 + 8 = & 10 - 8 = & 1 + 9 = & 10 - 9 = \\ 32 + 8 = & 40 - 8 = & 21 + 9 = & 30 - 9 = \end{array}$$

✓ Բանջարանոցի մի թմբից հավաքեցին 65 մեծ և 5 էլ փոքր վարունդ: Դրանցից 8-ը կերան, մնացածը վաճառեցին: Քանի վարունդ վաճառեցին:

✓ Մի կոլտնտեսության բոստաններից 38 սալլ ձմերուկ ու սեխ ուղարկեցին քաղաք՝ կոոպերատիվին հանձնելու, իսկ դրանից 8 սալլով պակաս բաժանվեց տնտեսության անդամներին: Քանի սալլը բաժանվեց կոլտնտեսության անդամներին:

✓ Բ. խմբի աշակերտներն եքսկուրսիա կատարեցին կոնսերվի գործարան: Նախկին որը այնտեղ պատրաստել էին կոնսերվներ 36 պարկ տանձից, դրանից 4 պարկով ավելի՝ դեղձից, իսկ դեղձից 8 պարկով պակաս՝ դեղնաշաղորից: Քանի պարկ դեղձից և դեղնաշաղորից կոնսերվներ էին պատրաստել այդ որը:

Մեծ ողբերը տասնյակներն են, փոքրերը՝ միավորները:
Մյուս մեծ ու փոքր ողբերն արտահայտեցեք թվանշաններով:

Վերջան կլինի.

$$\begin{array}{ll} 45+20= & 38+30= \\ 56+30= & 63+20= \\ 78+20= & 54+40= \\ 27+40= & 49+50= \end{array}$$

Ներքևի մեծ ողերից լերերի միջով տարված են թեք գծեր. դա նշանակում է «3 տասնյակը հանած»:

$$\begin{array}{lll} 45-20= & 56-30=26 & \\ 56-30= & 68-30= & 80+10+6= \\ 78-30= & 83-20= & 30+50+4= \\ 67-40= & 94-40= & 70+10+8= \\ & 99-50= & 40+20+6= \\ \checkmark \text{ Իմացե՛ք անհայտ թիվը և գրեցե՛ք } x\text{-ի փոխարեն} & & \\ x-50=35 & x+50=85 & 65-x=20 \\ x-30=26 & x+30=56 & 46-x=30 \\ x-40=17 & x+40=57 & 76=56+x \\ x-30=42 & x+30=72 & 98=60+x \end{array}$$

ԽԱՂ «50-ՈՎ ԱՎԵԼԻ» ՑԵՎ «50-ՈՎ ՊԱԿԱՍ»

Ներքևի և II ուղղանկյան մեջ լեղած թվերը խառը դասավորությամբ պետք է ասի ուսուցիչը, իսկ աշակերտներն ամեն անգամ արագ ավելացնեն կամ պակասեցնեն 50: Ով ճիշտ ու շուտ պատասխանի, նա լի կտանի խաղը:

26	27	19
25	38	21
44	34	28

+50

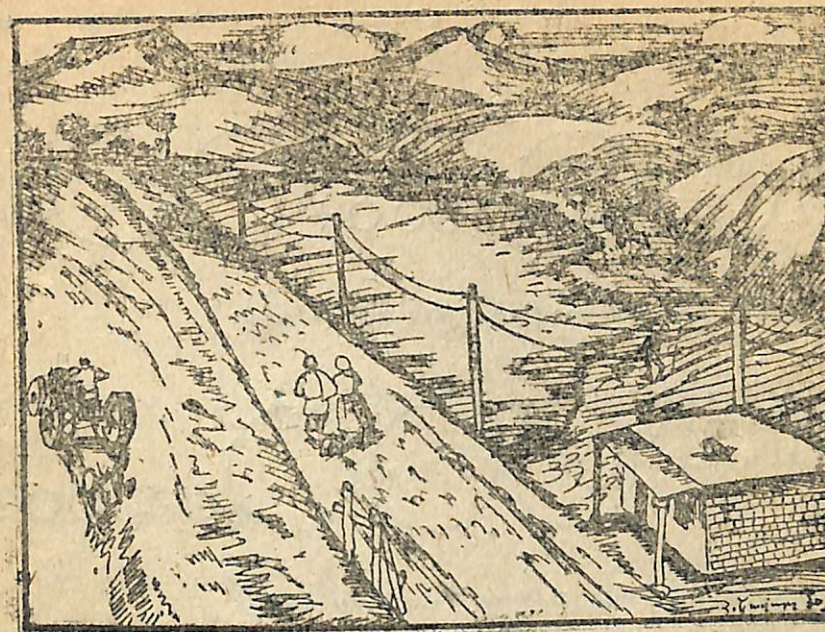
72	75	65
95	83	58
79	96	86

-50

✓ Կոլ. տնտեսության խոտը դաշտից գլուղ փոխադրեցին. 30 սալը խոտը տեղավորեցին մի խոտանոցում, 20 սալը՝ մյուսում, մնացածն էլ՝ լերերից խոտանոցում: Քանի՞ սալ տեղավորեցին յերրորդում, լեթե կոլ. տնտեսության ամբողջ խոտը 76 սալ էր.

✓ Նույն տնտեսության արտերը վարում էին: Այդ աշխատանքին I որը մասնակցում էր 34 մարդ, իսկ II որը՝ 40: Աշխատողներից 20-ը դպրոցականներ էին. քանի՞սն էին հասակավոր

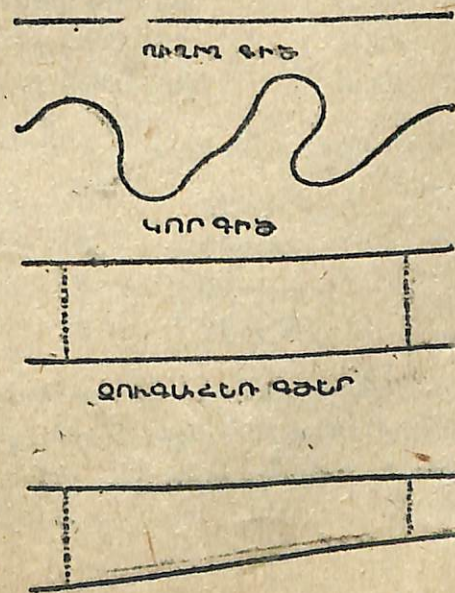
Կազմեցե՛ք խնդիրներ կալանախուժյան դաշտային աշխատանքների վերաբերյալ:

Այս նկարում վրձնապարհն է ամենակարճը տնակից մինչև հեռվում լեռնացող ծառերը: Ինչո՞ւ:

✓ 10 մետրանոց պարանով (կամ ուսլետով) չափեցե՛ք ձեր տնից մինչև դպրոցի շենքը լեզած հեռավորությունը սղիղ և վոլորապատույտ ճանապարհներով: Ի՞նչ նկատեցի՛ք:

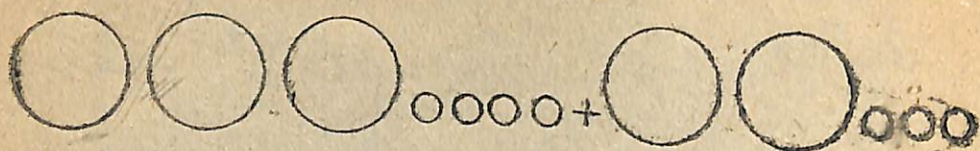
✓ Չափեցե՛ք I և II գույզ գծերի հեռավորությունը տարբեր տեղերից: Ի՞նչ նկատեցի՛ք: Այո, գուգահեռ գծերը միշտ նույն հեռավորության վրա լին միմյանցից:

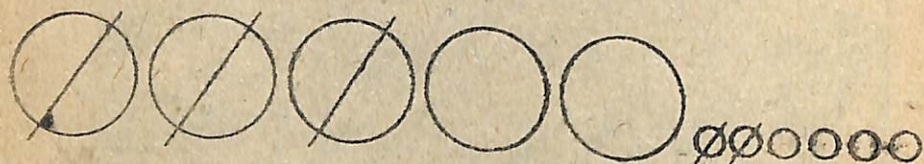
✓ Փուլը տվե՛ք դասարանում գուգահեռ գծեր:

✓ Ի՞նչ առարկաների վրա կարող եք զուգահեռ գծերը ցույց տալ:

✓ Ձեր տետրում քանոնով գծեցեք զուգահեռ գծեր 8 սանտիմետր յերկարություն 2 սանտիմետր լայնություն:

Այս ողերն արտահայտեցեք թվանշաններով.

Այս ողերն արտահայտեցեք թվանշաններով:

Հաշվեցեք բանավոր.

$25 + 22 =$	$47 - 22 =$	$58 + 31 =$	$89 + 31 =$
$36 + 23 =$	$59 - 23 =$	$64 + 33 =$	$97 - 33 =$
$45 + 34 =$	$79 - 34 =$	$75 - 23 =$	$98 - 23 =$
$46 + 42 =$	$88 - 42 =$	$87 + 12 =$	$99 - 12 =$

Հաշվեցեք գրավոր.

$44 + 12 - 15 =$	$76 - 41 + 20 =$
$22 + 53 - 14 =$	$68 - 34 + 12 =$
$64 + 31 - 63 =$	$35 - 52 + 35 =$
$16 + 42 - 25 =$	$94 - 62 + 17 =$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և գրեցեք x-ի փոխարեն.

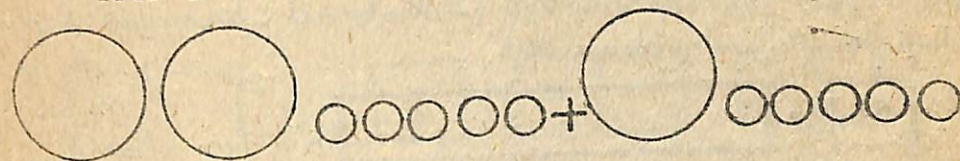
$53 + x = 88$	$x - 35 = 41$	$77 - x = 43$
$64 + x = 88$	$x - 24 = 53$	$88 - x = 54$
$x + 37 = 81$	$x - 45 = 23$	$65 - x = 34$
$x + 46 = 87$	$x - 57 = 32$	$96 - x = 44$

✓ Մի կալից կու. անտեսության II պահեստը բերեցին 33 պարկ ցորեն, մյուս կալից՝ 12-ով ավելի: Դարձյալ վերջին ցորեն կտրելի կլինեք տեղավորել այդ պահեստում, լեթե զրո տարազու. թյունը 89 պարկ եր:

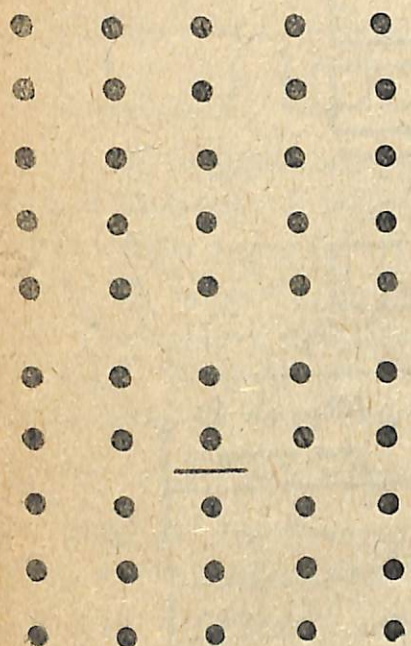
✓ Դյուզից քաղաք ուղարկեցին 96 կողով զանազան պատվ. ներ — խաղող՝ 25, առնձ ու խնձոր՝ 32 կողով, մնացածն էլ՝ դեղձ: Բանի կողով դեղձ եր:

✓ Միջին մեծության մի ձմերուկը վաճառվում եր 32 կող. կով, իսկ նույն մեծության սեխը՝ 4 կողեկով ավելի: Ի՞նչ արժեք միջին մեծության մի սեխն ու ձմերուկը:

Համարիչի վրա գցեք 28, ավելացրեք դրան 12: Բանիս յեղով.

Վերելի ողերը միացրեք. ինչ ստացաք: Արտահայտեցեք թվանշաններով:

Այս կետերի դասավորությունը շարեցեք 27 լորի, հետո 23-ը: Բանիս կլինի:

✓ Վերջին կլինի.

$8 + 2 =$	$7 + 3 =$	$60 - 3 =$
$38 + 2 =$	$57 + 3 =$	$70 - 6 =$
$6 + 4 =$	$4 + 6 =$	$80 - 7 =$
$46 + 4 =$	$64 + 6 =$	$90 - 9 =$
$45 + 15 =$	$60 - 15 =$	$36 + 24 =$
$24 + 16 =$	$40 - 16 =$	$54 + 36 =$
$33 + 17 =$	$50 - 17 =$	$100 - 43 =$
$42 + 18 =$	$60 - 18 =$	$90 - 12 =$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

36+44=	80-44=	41+19=	69-19=
53+17=	70-17=	37+43=	80-43=
65+35=	90-25=	18+32=	50-32=
76+24=	100-24=	44+46=	90-46=

✓ Տղիկից կարեցեք 10, 15, 20 և 50 կապեկանոց դրամներ և դրեք ներքևի շերտերի վրա այն դրամարի, վոր նշանակված և այդ շերտի կողքին, քառակուսու մեջ.

65	=	
50	=	
95	=	
70	=	
45	=	
80	=	

✓ Մի ուղղությամբ վերջան են յետ ստացել.

Գումարը	Ի՞նչքան են վճարել	Ի՞նչքան են յետ ստացել
100 կոպեկ	37 կոպեկ	
100 կոպեկ	54 »	
100 կոպեկ	46 »	
100 կոպեկ	65 »	

Կազմեցեք այսպիսի մի աղյուսակ և վերջին ոլորտակում նշանակեցեք անհրաժեշտ թվերը:

Խ Ա Ղ

«Լրացնել 100-ը»

Այս խաղին մասնակցում են յերկու-յերկու աշակերտներ: Նրանցից մեկն առում է 100-ից փոքր մի թիվ, մյուսը պետք է ասի այնպիսի թիվ, զորով լրանա 100 ը. որինակ, յեթե մեկն առի 36, մյուսը պիտի պատասխանի «64» և սրանով լրացնի 100-ը:

Տեսնենքում գծադրեցեք ուղղանկյուններ, ինչպես անում եմ ներքևում Այն ուղղանկյունները բաժանեցեք 2 մասի. ձախ վանդակում գրեցեք այսանդ նշանակված թվերը, իսկ աջ վանդակում այն թիվը, զորով լրանում է 100-ը:

47		66		35		39	
17		63		74		36	
86		77		92		55	
59		26		45		68	

✓ 65 աղջիկներ գնացին բամբակ հավաքելու. I խմբում կար 25, իսկ մնացածը՝ II խմբում, վորի կեսը դպրոցականներ ելին: Քանիսն ելին դպրոցական:

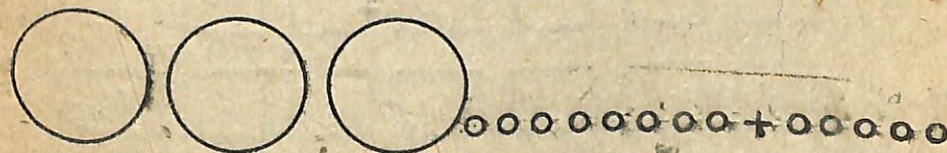
✓ Մի անգամ ել դպրոցը կազմակերպեց բամբակի բերքաբշակ: Մասնակցում ելին 75 աշակերտ և աշակերտուհի — I խմբից՝ 14, II-ից՝ 12, III-ից՝ 24, մնացածն ել՝ IV խմբից: Քանի աշակերտ եր մասնակցում այս խմբից:

✓ 18 լուծկուն ավելացրեք 4-ը:

Նախ քանիսը կավելացնեք 18-ին, վոր դառնա 20: Քանիսն ել պետք է հետո ավելացնել: Ի՞նչքան յեղով:

✓ Նույն ձևով 26 լուցկուն ավելացրեք 8-ը: Վերջան կլինի:

✓ Համբիշի վրա գցեք՝ 15+6, 27+5:

Այս ողերն արտահայտեցեք թվանշաններով: Վերջան կլինի:

✓ Մի տուփի մեջ թողեք միայն 34 լուցիկ. դրանից պետք է հանել 7-ը: Նախ քանիսը կհանեք, վոր մնա 30. քանիսն ել դեռ պետք է հանել: Վերջան կմնա:

$28+6=$	$34-6=$	$45+7=$	$52-7=$
$36+7=$	$43-7=$	$17+7=$	$24-7=$
$47+8=$	$55-8=$	$68+7=$	$75-7=$
$58+9=$	$67-9=$	$85+7=$	$92-7=$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$64+7=$	$71-7=$	$29+6=$	$35-6=$
$59+4=$	$63-4=$	$76+6=$	$82-6=$
$14+9=$	$23-9=$	$85+9=$	$94-9=$
$37+8=$	$45-8=$	$19+8=$	$27-8=$

✓ Հաշվեցեք լուցկիներով՝

»	լարու հատիկներով՝	$64+18=$
»	համրիչով՝	$36+15=$
»	ձողիկներով՝	$48+18=$
		$34+17=$

$24+18=$	$42-18=$	$33+48=$	$81-48=$
$26+16=$	$42-16=$	$65+17=$	$82-17=$
$47+26=$	$73-26=$	$53+29=$	$82-29=$
$37+35=$	$73-35=$	$38+57=$	$85-57=$

✓ Հաշվեցեք գրավոր.

$15+27=$	$47-18=$	$36+37=$
$46+37=$	$74-38=$	$48+15=$
$54+29=$	$65-17=$	$75+16=$
$35+38=$	$51-33=$	$68+29=$

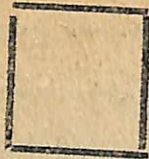
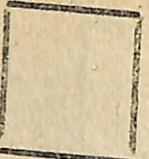
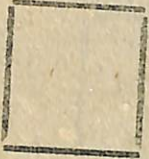
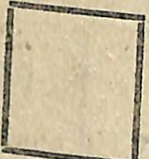
✓ Ներքևի առաջին քառակուսիներում նշանակված թվերը հետզհետե փոքրացրեք.

12-ով՝	96	84						12
15-ով՝	90							15
14-ով՝	98							14
16-ով՝	96							16
18-ով՝	90							18

✓ Հառա թզթից կտրեցեք մի քառակուսի քարա։ Այդ քարաի վրա գրեցեք **18** և շարժելով դա ներքևի դատարկ քառակուսիները վրայով, ամեն անգամ ավելացրեք կողքին նշանակված թիվը։

	+7		+7
	+26		+27
	+38		+56
	+59		+68
	+67		+19

Կտրեցեք 3 ուրիշ քարաեր. մեկի վրա գրեցեք **9**, մյուսին՝ **16**, իսկ յերրորդին՝ **25**։ Այդ քարաերը հերթով ու նույն ձևով շարժեցեք դատարկ քառակուսիների վրա և ավելացրեք կողքի թիվը։ Այժմ կտրեցեք 4 քարա և դրանց վրա գրեցեք **70**, **64**, **82**, **97**։ Այս քարաերը հերթով շարժեցեք ներքևի քառակուսիների վրայով և դրանցից հանեցեք կողքի թիվերը։

	— 25		— 48
	— 29		— 25
	— 46		— 36
	— 57		— 17
	— 18		— 59

✓ Դպրոցը մասնակցեց իրենց գյուղի կոլտնտեսութեան գյուղատնտեսական բերքի տոնին: Այդտեղ IV խմբի աշակերտների թիվը 26 էր, III խմբին՝ 32, իսկ II և I խմբերին՝ 27-ով պակաս IV և III խմբերի մասնակցողներից: Հնդկամենը քանի՞ աշակերտ մասնակցեց բերքի տոնին:

✓ Աշակերտներից 45-ը բանջարանոցներից և այգիներից մթերքներ ելին տեղափոխում, 28-ը պլակատներ, լոգուններ, համարներ գրում, մնացածն էլ զարդարում ցուցահանդեսի վալը: Քանի՞սն էին զբաղված զարդարանքների գործով:

✓ Հարևան կոլտնտեսությունից այդտեղ յեկան 14, իսկ քաղաքի շէֆ-ի մնալից՝ 9 ներկայացուցիչներ: Յեթե բոլոր ներկայացուցիչների թիվը հանենք բերքի տոնին մասնակցող աշակերտության անդամների թիվը, կստանանք մեր գյուղի կոլտնտեսության անդամների թիվը: Քանի՞ անդամ ունի այդ տնտեսությունը:

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՎՈՐՈՇԵԼԸ

Տարին 12 ամիս է:

Ամիսը 30 օր է:

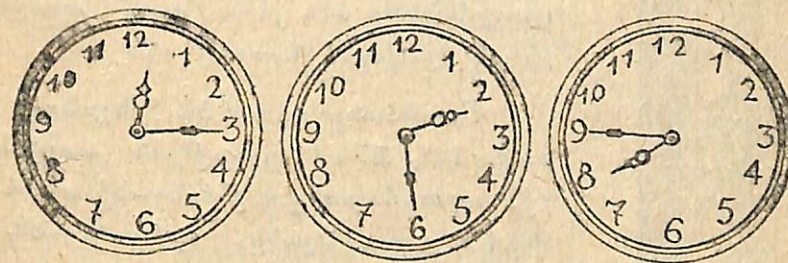
Ցերեկն ու գիշերը մի քիվ օր է:

Որը 24 ժամ է:

Ժամը 60 րոպե չէ:

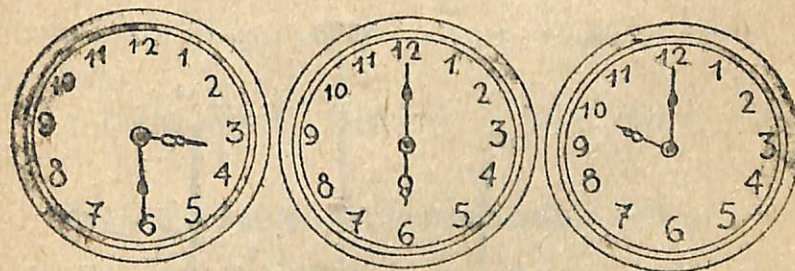
Րոպեն 60 վայրկյան է:

✓ Ժամանակը չափում են ժամացույցով: Նայեցեք այս նկարներին և սովորեցեք ժամանակը վորոշել ժամացույցի սլաքների դիրքով:

12-ից քառորդ անց: Ցերկուս և կես: 8-ից քառորդ պակաս:

✓ Հաստ թղթից պատրաստեցեք ցիֆերլատ. նշանակեցեք թվանշանները և 2 շարժական սլաքներ: Ժամի քանի՞սը կլինի, յեթե սլաքների դիրքը լինի այսպես:

✓ Քանի՞ րոպե կանցնի, յեթե մեծ սլաքը մի քիվ պտույտ կառարի:

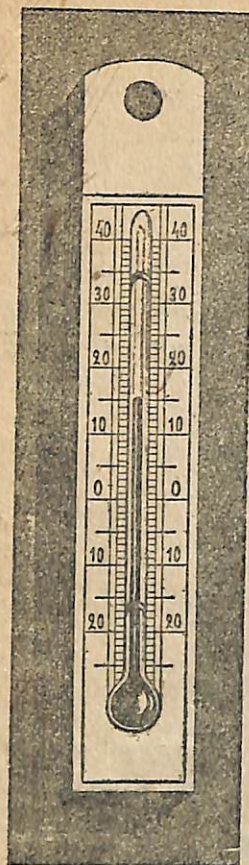
✓ Սլաքների գիրքն ինչպես կլինի ժամը 1-ին, 4-ին, 7-ին, 12-ին:

✓ Սլաքների գիրքն ինչպես կլինի, յերբ 2-ից քառորդ անց և կամ $2\frac{1}{2}$ ժամն է:

Պատճ. և հավել.— 3.

✓ Առավոտները լերը եք վերկենում:

✓ Յերբ ես սկսում ձեր գոտերը և լերը վերջանում:

ժամի քանիսին եք ճաշում:

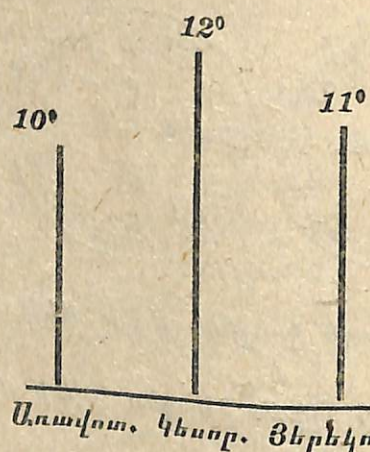
✓ Յերեկոյան ժամի քանիսին եօ պառկում քնելու:

✓ Քանի ժամ եք քնում:

Ջերմութունը չափում են ջերմաչափով: Ջերմաչափը, ինչպես տեսնում եք նկարում, բաժանված է աստիճանների: Օ աստիճանից ներքև յեղածները պրտության աստիճաններ են, յերբ ջուրը սառչում է, իսկ 0-ից վերև՝ ջերմության:

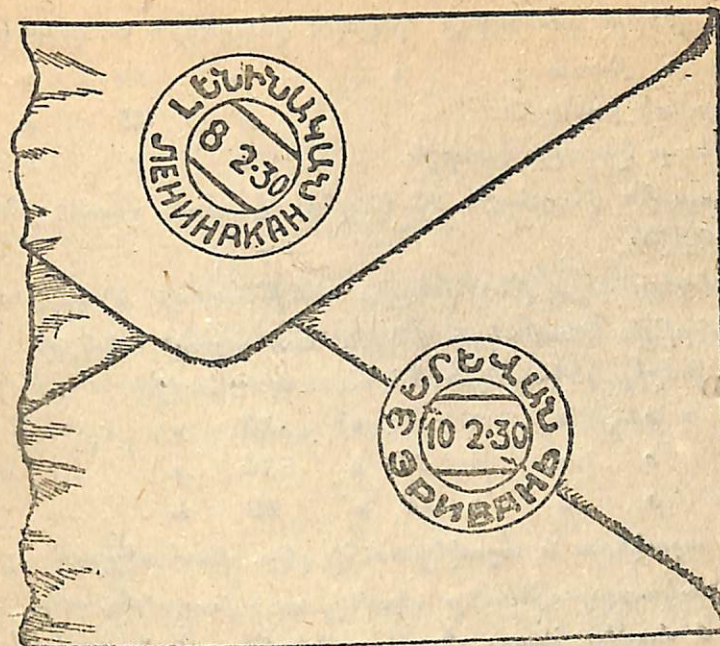
Աստիճանը գրում են ° նշանով, որինակ, 12°, 15°, Յրտության աստիճաններին արտահայտելիս թվանշանի առջև դրվում է «—» նշանը, որինակ, —8°, —10°:

✓ Չափեցեք ջերմաստիճանն առավոտյան ժամը 8 ին, կեսորին՝ ժամը 2 $\frac{1}{2}$ -ին և յերեկոյան ժամը 7-ին: Արտահայտեցեք դա այսպիսի ուղղաձիգ գծերով:

Ինչ յերկարության կլինեն գծերը, յեթե ջերմութունն առավոտյան ինի 8°, կեսորին՝ 10°, իսկ յերեկոյան՝ 9°: Ջերմության ամեն մի աստիճանն արտահայտեցեք մի վանդակով:

✓ Ծալրը Լենինականից նամակ գրեց վորդուն Յերևան: Այդ նամակի ծրարի վրա դրոշմված 2 կնիքներից վորոշեցեք:

1. Յերբ ե նամակը պոստին հանձնվել:

2. Յերբ ե նամակը հասել Յերևան:

3. Քանի որում է հասել:

✓ Հեռագիր ուղարկելիս ամեն մի բառին վճարում են 7 կոպեկ, բացի այդ յուրաքանչյուր հեռագրից իրրև պոստի ծախս առնում են 15 կոպեկ: Մի հեռագրի համար ծախս յեղավ 87 կոպեկ: Հաշվեցեք:

1) 1 ուրբուլց դուրս գալով հեռագրի ծախսը, վորքան պետք է վերադարձնել:

2) 87 կոպեկից միայն հեռագրի բառերի համար վորքան է վճարված:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԸ

Հոկտեմբերյան հեղափոխության տոնին դասարանը զարդարելու համար գտեցին:

	Կարմիր թուղթ	Կանաչ թուղթ	Կապույտ թուղթ	Ընդա- մենը
I խմբի համար	24 թերթ	14 թերթ	9 թերթ	
II » »	27 »	12 »	7 »	
III » »	24 »	19 »	12 »	
IV » »	23 »	18 »	16 »	

Վերջին սլունյակում գրեցեք ամեն մի խմբի ստացած թղթի քանակը:

Եթե թերթ գունավոր թղթին վճարեցին 8 կոպեկ.

» » հաստ » » 12 »

1 սրվակ սոսնրին » » 25 »

1 մետր կարմիր կտորին » » x »

Այդ բոլորին վճարեցին 93 կոպեկ: Վորքան վճարեցին 1 մետր կարմիր կտորին:

✓ Դրեցեք, գույք լինչ գնեցիք տոնի համար և վճարեցեք:

✓ Շքերթին մասնակցում ելին նաև աշակերտները:

I խմբից յեկել ելին 16 տղա և 8 աղջիկ

II » » » 18 » 13 »

III » » » 17 » 16 »

IV » » » 18 » 19 »

Քանի աշակերտ և աշակերտուհի չեք մասնակցում շքերթին:

✓ Տոնակատարութիւնը սկսվեց առավոտյան ժամը 10-ին և վերջացավ 4 ժամից հետո: Ժամի բանիսին վերջացավ հանդեսը:

ՓԱԿԱԳԾՈՎ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

$$12 + (23 + 29) \quad 56 - (47 - 34)$$

$$32 + (14 + 38) \quad 68 - (56 - 28)$$

$$25 + (34 + 17) \quad 77 - (61 - 13)$$

$$41 + (19 + 18) \quad 94 - (72 - 53)$$

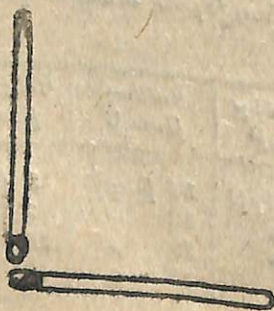
$$33 + (23 - 15) \quad 66 - (35 + 24)$$

$$24 + (36 - 14) \quad 83 - (47 + 16)$$

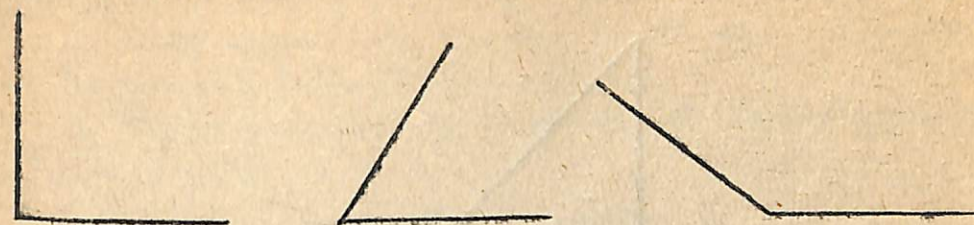
$$46 + (28 - 17) \quad 91 - (26 + 18)$$

$$52 + (54 - 31) \quad 75 - (44 + 28)$$

✓ Վերցրեք 2 լուցիկ և մի ծալքը կպցնելով, ավել գրանց ալյուխի գիրք:

Լուցիկների բաց ծալքերը մոտեցրեք և հեռացրեք. կատանաք ալյուխի անկյուններ:

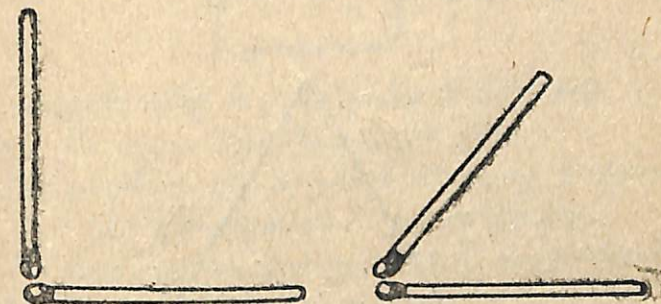

✓ Յերկու մատիաներից կազմեցեք անկյուն:

✓ Յերկու քանոններից կազմեցեք անկյուն:

✓ Դրատախտակի վրա դեղեցեք անկյուն:

✓ Տետրերում դեղեցեք 3 անկյուն այս ձևերով և գրանց տակ գրեցեք:

Ուղիղ անկյուն

Սուր անկյուն

Բութ անկյուն

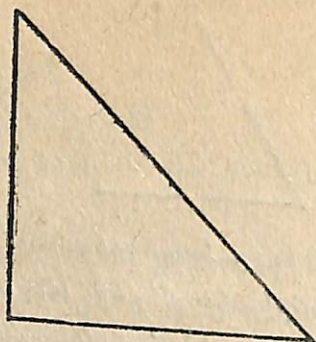
✓ Խնչալիսի անկյուններ ունեն օեղանը, գրատախտակը, պահարանը, գիրքը:

✓ Ցույց տվեք և հիշեցեք առարկաներ սուր անկյունով:

✓ Ցույց տվեք և հիշեցեք առարկաներ բութ անկյունով:

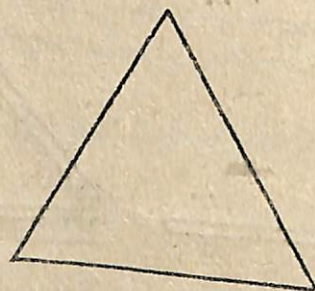
✓ 3 լուցիկների ծալքերն իրար միացրեք այս ձևով՝ Δ : Քանի անկյուն կազմվեց: 3 անկյուն ունենալու պատճառով այս ձևը կոչվում է յեռանկյուն:

✓ 2 լուցկուց և դրանից ավելի լերկար մի ձողիկից կազմեցեք մի յեռանկյուն, վորի անկյուններից մեկը լինի ուղիղ, այսպես.

Սա ուղղանկյուն յեռանկյուն է:

✓ 3 լուցկուց կազմեցեք մի յեռանկյուն, վորի բոլոր անկյունները լինեն սուր, այսպես.

Սա սուրանկյուն յեռանկյուն է:

✓ 2 լուցկուց և դրանից ավելի լերկար մի ձողիկից կազմեցեք մի ափսիսի յեռանկյուն, վորի անկյուններից մեկը լինի բութ, այսպես.

Սա բութանկյուն յեռանկյուն է:

✓ 2եր տետրում գծագրեցեք մի ուղղանկյուն, մի սուրանկյուն և մի բութանկյուն յեռանկյուն:

✓ Ծալեցեք մի քառակուսի թերթ թուղթը հակադիր անկյուններով: Ի՞նչ ձև ստացվեց: Կրկին ծալեցեք, այժմ ի՞նչ ձև ստացվեց:

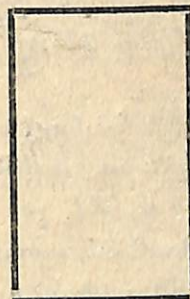
✓ Վերցրեք 4 լուցկի և կազմեցեք քառակուսի:

Այդ լուցկիները քառակուսու կողմերը կլինեն: Քառակուսու կողմերն իրար հավասար են, թե՛ վոչ. չափեցեք:

✓ Քանի՞ անկյուն ունի քառակուսին: Ի՞նչպիսի անկյուններ են: Հավասար են իրար, թե՛ վոչ. չափեցեք:

✓ Թղթից պատրաստեցեք մի քառակուսի. ծալելով կիսեցեք: Ի՞նչ ձև ստացվեց:

Գծեցեք մի ուղղանկյուն, այսպես.

Քանի՞ անկյուն ունի ուղղանկյունը և ի՞նչպիսի:

Հավասար են այդ անկյունները, թե՛ վոչ:

Չափեցեք կողմերը. վոր կողմերն են իրար հավասար:

Ինչո՞վ են նման քառակուսին և ուղղանկյունը:

Ինչո՞վ են տարբերվում քառակուսին և ուղղանկյունը:

Ի՞նչ քառակուսաձև իրեր կան դասարանում, բակում, փողոցում:

Ի՞նչ ուղղանկյունաձև իրեր կան դասարանում, տանը, գաշտում:

✓ Առեք մի թերթ տետրակի թուղթ և ծալեցեք այնպես, վոր ստացվի քառակուսի, զանազան ձևի յեռանկյուններ:

✓ Գումարեցեք ներքևի քառակուսիների մեջ յեղած թվերն աղած ուղղությամբ: Ի՞նչ եք նկատում:

1	14	15	4
12	7	6	9
8	11	10	5
13	2	3	16

✓ II խումբ եքսկուրսիա կատարեց այգին: Անտեղից բերեցին տերևներ՝ տանձենու՝ 12, թթենու՝ 3-ով պակաս, ծիրանի՝ 8, իսկ խնձորենու և ընկուզենու՝ 17: Քանի տերև բերեցին:

✓ Դպրոցական թանգարանի համար ծառերից կեղև պահելիս նկատեցին դրանց տակ թագնաված միջատներ. մի կեղևի տակ 17, մյուսին՝ 18, իսկ յերրորդին՝ ամբողջ միջատ, վորջան 1 և II ծառերի կեղևի տակ եյին: Քանի միջատ համարեցին:

✓ Կոլեկոփ տնտեսության այգիներում խաղողի վաղերը թաղելու համար II որն աշխատեց 36 բանվոր, III որն ել՝ նույնքան, իսկ I որը՝ III որվա բանվորներից 17-ով պակաս: Քանի բանվոր թաղեց վաղերը:

✓ Բամբակի բերքի վերջին հավաքին աշխատանքի անցան 93 մարդ, վորից տղամարդ՝ 28, կին ու աղջիկ՝ 37, մնացածն ել՝ յերեխաներ: Տղամարդիկ եյին շատ, թե՛ յերեխաները:

✓ Ճանապարհի մի կողմում 81 արտերից ցանված եյին 56-ը, վարած, բայց չցանած՝ 18-ը, միջանիսն ել անմշակ մնացած: Քանի արա եր անմշակ մնացել:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$63 + (4 \times 5) =$	$63 - (4 \times 5) =$
$38 + (7 \times 2) =$	$38 - (7 \times 2) =$
$45 + (10 \times 3) =$	$45 - (10 \times 3) =$
$56 + (6 \times 3) =$	$56 - (6 \times 3) =$
$53 + (3 \times 5) =$	$68 - (5 \times 3) =$
$72 + (2 \times 6) =$	$79 - (20 \times 2) =$
$47 + (4 \times 3) =$	$84 - (9 \times 2) =$
$66 + (3 \times 6) =$	$92 - (30 \times 2) =$

✓ Հաշվեցեք գրավոր.

$(10 \times 3) + 28 =$	$(20 \times 4) - 28 =$
$(4 \times 10) + 16 =$	$(30 \times 3) - 37 =$
$(3 \times 20) + 36 =$	$(20 \times 5) - 46 =$
$(2 \times 9) + 25 =$	$(40 \times 2) - 73 =$

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$55 + (40 : 2) =$	$55 - (40 : 2) =$
$64 + (60 : 2) =$	$64 - (60 : 2) =$
$48 + (18 : 2) =$	$48 - (18 : 2) =$
$74 + (18 : 3) =$	$74 - (18 : 3) =$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$(60 : 6) + 19 =$	$(60 : 3) - 8 =$
$(80 : 8) + 27 =$	$(80 : 2) - 13 =$
$(90 : 10) + 35 =$	$(90 : 3) - 17 =$
$(90 : 10) + 46 =$	$(100 : 5) - 14 =$

ԼՈՏՈՅԻ ԽԱՂ

Ներքևի օրինակով բայց ավելի մեծ գիրքով հաստ թղթից պատրաստեցեք ջարտեր և բառակուսիներ.

45—18	60—43	65—19	46+27	35+28
31—12	100—43	78—69	80—64	58+34
29+28	71—59	53+47	78+9	65+13

53	92	27	82	16
63	19	17	13	16
57	100	87	73	19

Վերցրեք յուրաքանչյուրդ 3-ական ջարա, մեկ-մեկ հանեցեք քառակուսիները և խաղացե՛ք լոտո:

✓ Դյուղում դպրոցական շենք եյին կառուցում, վորին մասնակցում եյին նաև աշակերտները. այդ օրը նրանց թիվը 48 եր, իսկ նույն շենքի վրա աշխատող գյուղացիներն՝ 15-ով պակաս աշակերտներից: Այդ օրը քանի մարդ եր աշխատում շենքի վրա, յեթե հաշվենք նաև 2 վարպետներին և նրանց 4 սղնականներին:

✓ Այդ շենքը կառուցող 81 աշխատավորներից 26-ը ջար եր կրում, 8-ը ցեխ հասցնում, մյուսներն ել ուրիշ աշխատանքներ կատարում: Քանիսն եյին դրանք:

✓ Քաղաքում մի նոր բաղնիս շինեցին, վորի համարների թիվը 48 եր, ընդհանուր լողարանների թիվը՝ 4, 12 սենյակ ել գրասենյակավուն և ուլ կարիքների համար: Քանի կառուցեց եր բաղնիսը:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

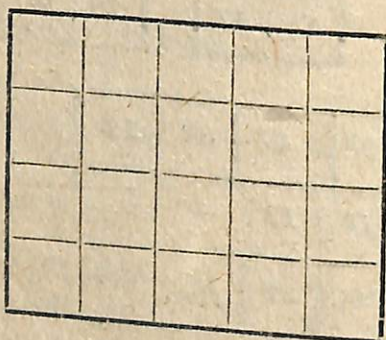
Հաշվեցեք.

$$\begin{array}{ll} 10 \times 2 = & 10 \times 7 = \\ 10 \times 3 = & 10 \times 8 = \\ 10 \times 4 = & 10 \times 9 = \\ 10 \times 5 = & 10 \times 10 = \\ 10 \times 6 = & \end{array}$$

✓ Սեղանի վրա լցրած 100 լոբին վերածեցեք հնգյակների: Քանի հնգյակ լեղավ:

✓ Մի առփից հանեցեք լուցկիները և դասավորեցեք հնգյակներով: Քանի լոբի հնգյակ լեղավ:

✓ Գծագրեցեք մի ուղղանկյուն, վերածելով դա 4 շարքի և ամեն մի շարքը՝ 5 քառակուսու, այսպես.

✓ Քանի քառակուսի կա այս ուղղանկյան ամեն մի շարքում:

✓ Ընդամենը քանի հնգյակ է:

✓ Ինչպես կգրեք դա: Այո, $5 + 5 + 5 + 5 = 20$.

Դա կարելի չէ ավելի կարճ գրել, այսպես. $5 \times 4 = 20$

✓ Քանի անգամ հինգ կոպեկանեց է նկարած այստեղ:

✓ Ինչպես կարաճախեք դա կարճ ձևով:

✓ Ներքևի որինակներն արտահայտեցեք կրճատ ձևով.

5 կամ $5 \times 1 =$

$5 + 5$ » $5 \times 2 =$

$5 + 5 + 5$ » $5 \times 3 =$

$5 + 5 + 5 + 5$ »

$5 + 5 + 5 + 5 + 5$ »

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$ »

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$ »

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$ »

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$ »

$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$ »

✓ Հաշվեցեք բանավոր, հետո գրեցեք.

$5 \times 2 =$ $5 \times 5 =$ $5 \times 9 =$

$5 \times 4 =$ $5 \times 7 =$ $5 \times 7 =$

$5 \times 6 =$ $5 \times 9 =$ $5 \times 8 =$

$5 \times 3 =$ $5 \times 8 =$ $5 \times 10 =$

✓ 20 կոպեկը հավասարապես բաժանեցեք 10 մարդու. Ինչքան կհասնի յուրաքանչյուրին:

Հաշվեցեք բանավոր.

$30 : 10 =$ $70 : 10 =$

$40 : 10 =$ $80 : 10 =$

$50 : 10 =$ $90 : 10 =$

$60 : 10 =$ $100 : 10 =$

✓ 15 կոպեկ հավասարապես բաժանեցեք 5-ին. Ինչքան կստանա յուրաքանչյուրը:

✓ Համրիչի հատերից 20-ը հավասար բաժանեցեք 5 մասի: Վերջան կլինի ամեն մի մասում:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

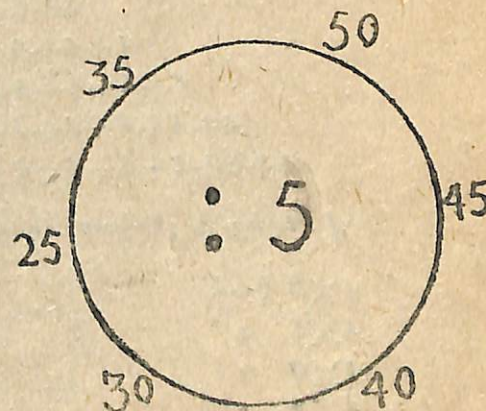
$5 : 5 =$ $30 : 5 =$

$10 : 5 =$ $35 : 5 =$

$15 : 5 =$ $40 : 5 =$

$20 : 5 =$ $45 : 5 =$

$25 : 5 =$ $50 : 5 =$

✓ Գրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք.

$20 : 5 =$	$40 : 5 =$
$30 : 5 =$	$25 : 5 =$
$5 : 5 =$	$10 : 5 =$
$35 : 5 =$	$45 : 5 =$
$50 : 5 =$	$15 : 5 =$

✓ 5 բաղկը 1 կապ է, իսկ

30 » քանի՞ կապ է.
45 » »
15 » »
35 » »

✓ Ձորս-չորս համարեցե՛ք մինչև 100:

✓ Կորիզները 4-4 շարեր սեղանի վրա 3 անգամ: Քանի՞ կորիզ լեղավ:

✓ Գծագրեցե՛ք 4 վանդակ, այսպես,

Այսպես իրար տակ գծագրեցե՛ք 6 անգամ: Քանի՞ շարք լեղավ ընդամենը քանի՞ վանդակ գծագրեցիք: Ի՞նչպես կգրեք այդ:

✓ Կարճ ձևով ի՞նչպես կգրեք հետևյալ որինակները:

4 կամ $4 \times 1 =$

$4 + 4$ »
 $4 + 4 + 4$ »
 $4 + 4 + 4 + 4$ »
 $4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »
 $4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »
 $4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »
 $4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »
 $4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »

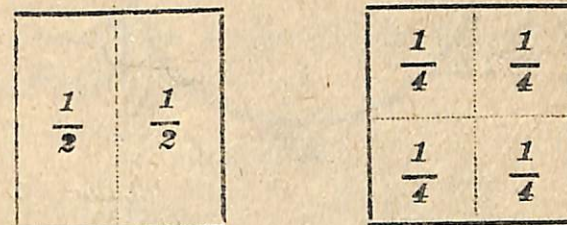
✓ Գրեցե՛ք լերկար ձևով.

4×2 կամ
 4×4 »
 4×6 »
 4×3 »

✓ Հաշվեցե՛ք բանավար.

$4 \times 2 =$	$4 \times 7 =$	$4 \times 6 =$
$4 \times 5 =$	$4 \times 4 =$	$4 \times 9 =$
$4 \times 3 =$	$4 \times 8 =$	$4 \times 10 =$

✓ Գծագրեցե՛ք մի քառակուսի և նրա մեջ 4×4 վանդակ:

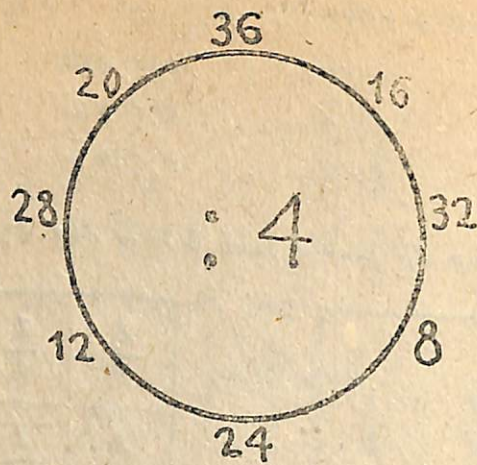
✓ Կիսեցե՛ք 20 կոպեկը. ստացած թիվն ել կիսեցե՛ք: Քանի՞ մաս լեղավ: Քանի՞ կոպեկ է ամեն մի մասը:

✓ 24 գրչածայրը բաժանեցե՛ք 4 հավասար մասի. նախ կիսեցե՛ք 24-ը, ապա ստացած թիվը նորից կիսեցե՛ք: Վարքան կլինի:

ԿԵՍԻ ՅԵՎ ԲԱՌՈՐԴԻ ԽԱՂ

Ուսուցիչը տալիս է մի թվի անուն, իսկ ուղակերտները պետք է ասեն կամ գրեն այդ թվի կեսը և քառորդը:

60 =	30	30	15	15	15	15
30 =						
50 =						
72 =						
36 =						

✓ Իմացեք անհայտ թիվը.

$$\begin{aligned} 4 \times x &= 24 \\ 4 \times x &= 28 \\ 4 \times x &= 36 \\ 4 \times x &= 32 \end{aligned}$$

✓ Տեսրու՞մ կարգով գրեցեք 1-ից մինչև 40 և գի՛ծ քաշեցեք այն թվերի տակ, վորոնք հավասար բաժանվում են 4-ի վրա:

✓ Հետևյալ որինակները գրեցեք կարճ ձևով.

$$\begin{aligned} 8 \text{ կամ } 8 \times 1 &= \\ 8 + 8 \text{ » } 8 \times 2 &= \\ 8 + 8 + 8 \text{ » } \\ 8 + 8 + 8 + 8 \text{ » } \\ 8 + 8 + 8 + 8 + 8 \text{ » } \\ 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 \text{ » } \\ 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 \text{ » } \\ 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 \text{ » } \\ 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 \text{ » } \\ 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 \text{ » } \end{aligned}$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

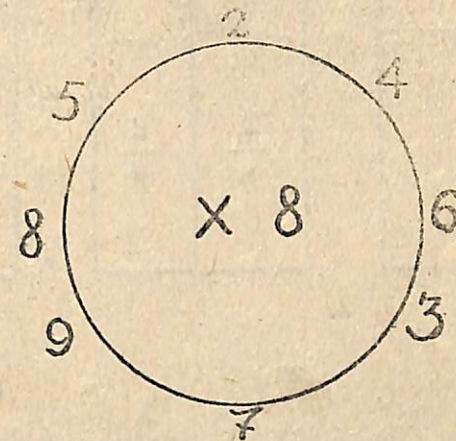
$8 \times 1 =$	$8 \times 6 =$	$8 \times 3 =$
$8 \times 2 =$	$8 \times 7 =$	$8 \times 6 =$
$8 \times 3 =$	$8 \times 8 =$	$8 \times 9 =$
$8 \times 4 =$	$8 \times 9 =$	$8 \times 5 =$
$8 \times 5 =$	$8 \times 10 =$	$8 \times 7 =$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$(8 \times 4) + 17 =$	$82 - (8 \times 3) =$
$(8 \times 6) + 25 =$	$64 - (8 \times 4) =$
$(8 \times 5) + 37 =$	$75 - (8 \times 6) =$
$(8 \times 9) - 45 =$	$95 - (8 \times 8) =$

ԱՆԽՈՍ ԽԱՂ

Ուսուցիչը գրատախտակի վրա գծադրում է մի շրջան հետևյալ թվական որինակներով.

Դրանից հետո նա աշակերտներին մեկ-մեկ կանչում է գրատախտակի մոտ և լուռ ցույց տալիս այն որինակը, վոր պետք է լուծեն նրանք. Աշակերտը լուռ գրում է իրեն առաջարկված որինակի պատասխանը և հեռանում: Յեթե վորևե մեկի գրած պատասխանը սխալ է, ուսուցիչը ջնջում է և լուռ կանչում մյուսին: Այդ խաղի ժամանակ դասարանում պետք է կատարյալ լուռ լինեն:

✓ Մի մատիտն արժե 7 կոպեկ. ի՞նչ արժե 6-ը.

Մի գրչակոթն արժե 8 կոպեկ ի՞նչ արժե 8-ը.

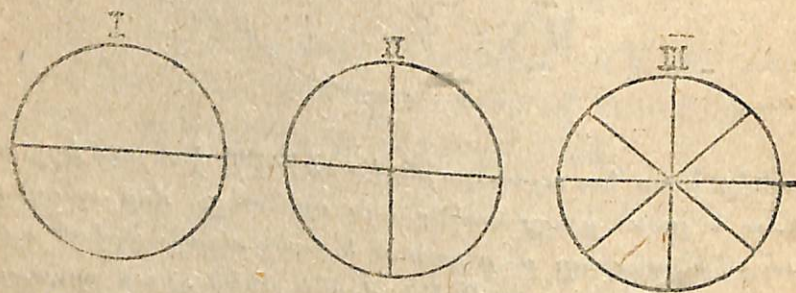
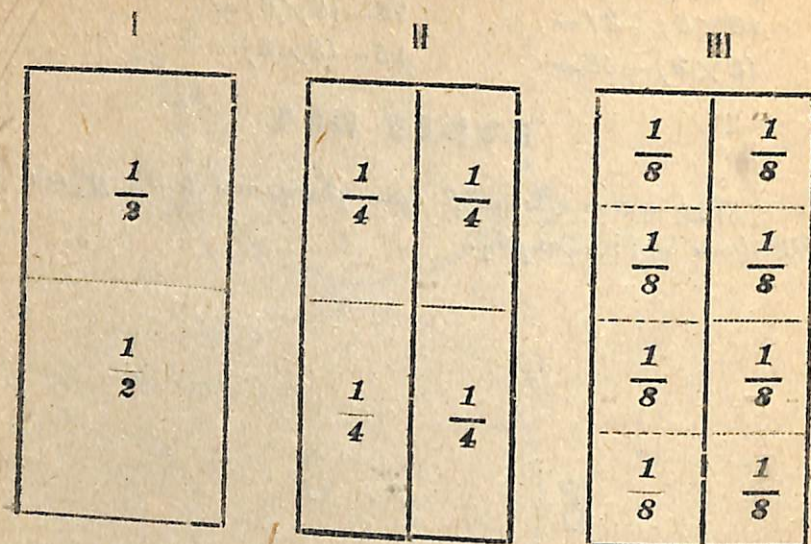
Մի ռետինն արժե 8 կոպեկ. ի՞նչ արժե 7-ը.

Մի թերթ սովաբաթուղթն արժե 8 կոպեկ. ի՞նչ արժե 9-ը.

✓ Հաշվեցեք.

$5 \times 3 =$	$2 \times 7 =$	$4 \times 5 =$	$8 \times 3 =$
$5 \times 6 =$	$2 \times 5 =$	$4 \times 7 =$	$8 \times 5 =$
$5 \times 8 =$	$2 \times 8 =$	$4 \times 9 =$	$8 \times 8 =$
$5 \times 9 =$	$2 \times 9 =$	$4 \times 8 =$	$8 \times 7 =$

✓ Ուղղանկյուն թուղթը կամ շրջանը ծախելով կիսեցեք. այդ ծախածը կրկին ծախեցեք, յերրորդ անգամ նույնպես: Այժմ բաց ացեք թուղթը. քանի մասի լե բաժանվել:

✓ Համեմատեցեք այս 3 ուղղանկյունները կամ շրջանները. փոքի մասերն են ամենամեծը:

I-ի մի հատվածը II-ի քանի՞ հատվածին է հավասար:

II-ի » » III-ի » » »

III-ի մի հատվածը քանի՞ անգամ փոքր է II-ի մի հատվածից:

III-ի մի հատվածն ամբողջ ուղղանկյան վրա մասն է:

Մեկ ութերորդականը գրվում է այսպես. $\frac{1}{8}$:

✓ Ութերորդական մասերի բաժանեցեք խնձորը: Քանի ութերորդական մասեր միացնենք, վոր դառնա խնձորի $\frac{1}{4}$ -ը

✓ Վրբեկ կլոր առարկայի միջոցով գծագրեցեք 3 շրջան: Այդ շրջաններից մեկը կիսեցեք, մյուսը բաժանեցեք 4, իսկ յերրորդն

եղ՝ 8 հավասար մասերի: Այդ շրջանների մասերին նախելով խմացեք, ինչպիսի մասերի յե հավասար:

$$\begin{array}{l|l} 1 = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} & \frac{1}{2} = \frac{1}{4} + \frac{1}{4} \\ 1 = \frac{1}{4} + \frac{1}{4} + \frac{1}{4} + \frac{1}{4} & \frac{1}{4} = \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} \\ 1 = \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} & \frac{1}{8} = \frac{1}{16} + \frac{1}{16} + \frac{1}{16} + \frac{1}{16} + \frac{1}{16} + \frac{1}{16} + \frac{1}{16} + \frac{1}{16} \end{array}$$

✓ Վերջան կլինի՝

$$20 \cdot \frac{1}{4} = 5$$

$$24 \cdot \frac{1}{4} = 6$$

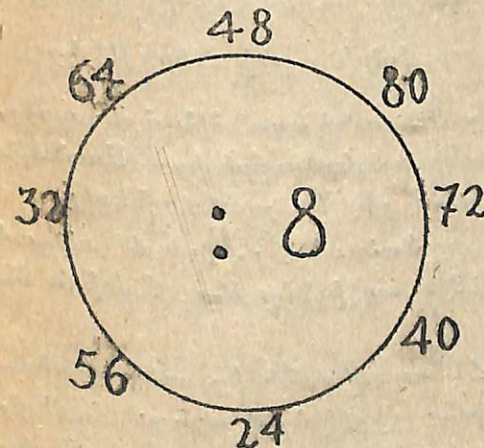
$$24 \cdot \frac{1}{8} = 3$$

$$32 \cdot \frac{1}{8} = 4$$

✓ 16 տետրը հավասարապես բաժանեցեք 8 աշակերտի: Նախ 16-ը կիսեցեք. ստացած թիվը կրկին կիսեցեք. քանի մաս յեղավ: Այդ մասերը դարձյալ կիսեցեք. քանի մաս յեղավ: Այդ մասերից յուրաքանչյուրն ամբողջի վրա մասն է:

16-ի $\frac{1}{8}$ մասը վրձան կլինի:

Նույն ձևով, ինչպես 16-ը, 24-ը բաժանեցեք 8-ի:

✓ Հաշվեցեք բանավոր և գրավոր.

$$\begin{array}{ll} 40 : 8 = & 56 : 8 = \\ 48 : 8 = & 72 : 8 = \\ 32 : 8 = & 24 : 8 = \\ 68 : 8 = & 80 : 8 = \end{array}$$

Գյտեք ու հաշվեք—8.

Հաշվեցեք.

$$\begin{array}{lll} 8 \times x = 72 & 8 \times x = 40 & 49 : x = 8 \\ 8 \times x = 32 & 8 \times x = 80 & 72 : x = 8 \\ 8 \times x = 56 & 8 \times x = 24 & 48 : x = 8 \\ 8 \times x = 48 & 8 \times x = 64 & 56 : x = 8 \end{array}$$

✓ Դպրոցում վերջին մի քանի ուրը որական նախաճաշում ելին 93 աշակերտ, վրից 25 չքավորները՝ ձրի վճարով նախաճաշողներին 39 տղաներ ելին. քանիսն ելին աղջիկ:

✓ Մի կտոր հացն ու պանիրը թելով միասին դպրոցում արժե 8 կոպեկ: Նույն նախաճաշը դրսում մասնավորի մոտ արժե 48 կոպեկ: Դպրոցում նախաճաշը քանի անգամ եփան ե զրաի համեմատությամբ:

Տեղեկացեք ձեր դպրոցում նախաճաշողներին թվի մասին և կազմեցեք խնդիր:

✓ Նախաճաշին լերբեմն ել մի-մի բաժակ կաթ եր տրվում աշակերտներին: Քանի լիտր կաթը կբավարարի 90 լերբխալին, լիթե լիտրը 5 թելի բաժակ ե:

✓ Չափեցեք մի լիտր ջուրը, իսկապես դա 5 թելի բաժակ ե:

✓ Չափեցեք, թե 3 շիշ ջուրը քանի լիտր ե:

✓ Խոնավ նկուղում ապրող ընտանիքը բնակարանի վարձ տալու և վճարում եր 48 ուլբի, իսկ զրա վերևում ապրողը 84 ուլբի: Նկուղում ապրողները խոնավութունից առաջացած հիվանդութիւնները բժշկելու համար տարեկան միջին հաշվով ծախսում ելին 50 ու: Հաշվեցեք, ում բնակարանն եր ավելի եփան նստում նկուղում, թե զրա վերևում ապրող ընտանիքի:

✓ II խմբի լերբխաններից անկողին ունեն 32-ը, իսկ զրա $\frac{1}{4}$ -ը զուրկ ե անկողնից, իմացեք ալ խմբի յերբխանների թիվը:

✓ III խմբի 40 աշակերտներից 8-ն ունի առանձին լերեսորբիշ, իսկ մյուսներն ոգովում են բնահանուր լերեսորբից: Առանձին լերեսորբիշ ունեցողները քանի անգամ քիշ են չունեցողներին:

✓ I խմբից թաշկինակ չեն գործածում 8 լ. իսկ 4 անգամ ավելին գործածում ե: Սրանցից 16-ն աղջիկներ են: Քանի՞ն են տղա:

✓ Տարվա սկզբին IV խմբի 41 աշակերտներից սանր գործածում ելին 8 աշակերտ, իսկ տարվա վերջին՝ 8 անգամ ավելի: Տարվա վերջին նրանցից քանիսը չվարժեց սանրի գործածության:

3-3 համարեցեք մինչև 99.

✓ Ներքեի որինակները գրեցեք կարճ ձևով:

$$\begin{array}{ll} 3 \text{ կամ } 3 \times 1 = & \\ 3 + 3 \text{ » } 3 \times 2 = & \\ 3 + 3 + 3 \text{ » } 3 \times 3 = & \\ 3 + 3 + 3 - 3 \text{ » } & \\ 3 + 3 + 3 + 3 \text{ » } & \\ 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \text{ » } & \\ 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \text{ » } & \\ 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \text{ » } & \\ 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \text{ » } & \\ 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \text{ » } & \end{array}$$

✓ Վերբան կլիի:

$$\begin{array}{ll} 3 \times 2 = & 3 \times 6 = \\ 3 \times 3 = & 3 \times 7 = \\ 3 \times 4 = & 3 \times 8 = \\ 3 \times 5 = & 3 \times 9 = \\ & 3 \times 10 = \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$$\begin{array}{ll} (3 \times 5) + 36 = & 73 - (3 \times 6) = \\ (3 \times 8) + 18 = & 80 - (3 \times 7) = \\ (3 \times 6) + 45 = & 81 - (3 \times 9) = \\ (3 \times 9) + 27 = & 92 - (3 \times 8) = \end{array}$$

✓ Գծագրեցեք 12 վանդակ և բաժանեցեք 3 մասի, այսպես.

Սկացրածն այս բառակուսիներին վերբորող մասն ե:

Մեկ յերբորդականը գրվում ե այսպես. $\frac{1}{3}$:

5 կոպեկը 15-ի վեր մասն ե:

Անջատեցեք 18 լուցկու $\frac{1}{3}$:

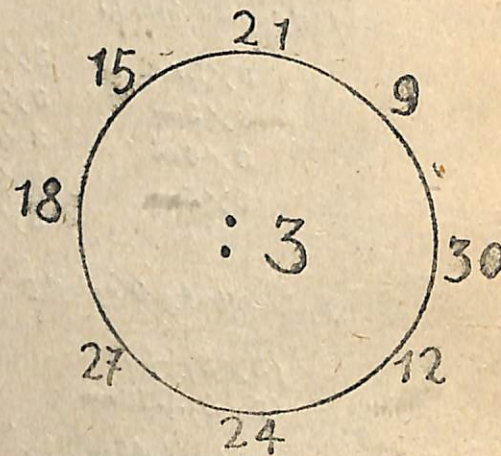
Հաշվեցեք բանավոր և գրավոր.

$$\begin{aligned} 18 : 3 &= \\ 27 : 3 &= \\ 15 : 3 &= \\ 24 : 3 &= \\ 12 : 3 &= \\ 21 : 3 &= \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 51 + (24 : 3) &= & 9 - (15 : 3) &= \\ 58 + (21 : 3) &= & 84 - (21 : 3) &= \\ 73 + (27 : 3) &= & 81 - (18 : 3) &= \\ 65 + (18 : 3) &= & 93 - (24 : 3) &= \end{aligned}$$

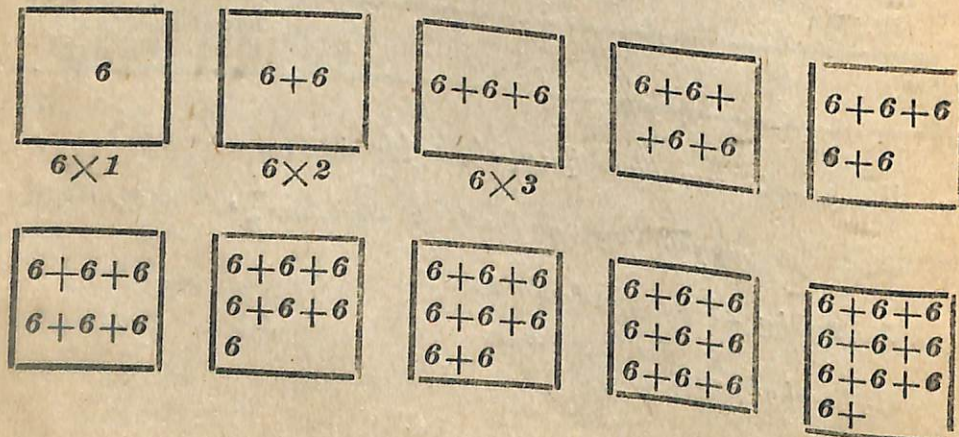
Հաշվեցեք բանավոր.

$$\begin{aligned} 3 \times x &= 27 \\ 3 \times x &= 18 \\ 4 \times x &= 24 \\ 3 \times x &= 21 \end{aligned}$$

Վեց-վեց համարեցեք մինչև 96.

✓ Ներքևի քառակուսիների մեջ գրած որինակները կարճ ձևով գրեցեք քառակուսիների տակ.

✓ Հաշվեցեք բանավոր և գրավոր.

$$\begin{aligned} 6 \times 3 &= & 6 \times 8 &= \\ 6 \times 7 &= & 6 \times 5 &= \\ 6 \times 9 &= & 6 \times 6 &= \\ 6 \times 4 &= & 6 \times 10 &= \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 24 + (6 \times 3) &= & 78 - (6 \times 7) &= \\ 32 + (6 \times 7) &= & 93 - (6 \times 9) &= \\ 48 + (6 \times 6) &= & 86 - (6 \times 8) &= \\ 63 + (6 \times 6) &= & 91 - (6 \times 9) &= \end{aligned}$$

✓ 12 լուցկին հավասարապես բաժանեցեք 6 տեղ: Վերջին կլինի ամեն մի տեղում:

✓ Գծագրեցեք 24 քառակուսի 6 շարքով: Քանի քառակուսի կլինի ամեն մի շարքում:

✓ 30 կոպեկը հավասարապես բաժանեցեք 6 աշակերտի: Վերջին կհասնի յուրաքանչյուրին:

✓ Հաշվեցեք բանավոր ու գրավոր.

$$\begin{aligned} 24 : 6 &= & 18 : 6 &= \\ 48 : 6 &= & 36 : 6 &= \\ 30 : 6 &= & 54 : 6 &= \\ 60 : 6 &= & 42 : 6 &= \end{aligned}$$

✓ 6 թերթ թղթից պատրաստում են 1 տետր: Քանի տետր կարելի կլինի պատրաստել՝

$$\begin{aligned} 36 : 6 &= \\ 48 : 6 &= \\ 42 : 6 &= \\ 54 : 6 &= \\ 30 : 6 &= \\ 60 : 6 &= \\ 24 : 6 &= \end{aligned}$$

Հաշվեցեք գրավոր.

$$\begin{aligned} 36 + (48 : 6) &= & 71 - (42 : 6) &= \\ 49 + (24 : 6) &= & 65 - (43 : 6) &= \\ 65 + (54 : 6) &= & 83 - (30 : 6) &= \\ 71 + (42 : 6) &= & 98 - (54 : 6) &= \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 30 : x &= 6 & 24 : x &= 6 \\ 48 : x &= 6 & 42 : x &= 6 \\ 54 : x &= 6 & 36 : x &= 6 \\ 6 \times x &= 30 & 6 \times x &= 36 \\ 6 \times x &= 42 & 6 \times x &= 24 \\ 6 \times x &= 54 & 6 \times x &= 48 \end{aligned}$$

✓ Գրեցեք 1-ից մինչև 60 և գծեցեք այն թվերի տակ, Վորոնք հավասար բաժանվում են 6-ի վրա:

✓ Համարեցեք 9-9 մինչև 99 և ընդհանրացրեք:

✓ Տեսրո՞ւմ գծագրեցեք այսպիսի մի ցանց.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

Մի շարքում քանի՞ վանդակ կա:

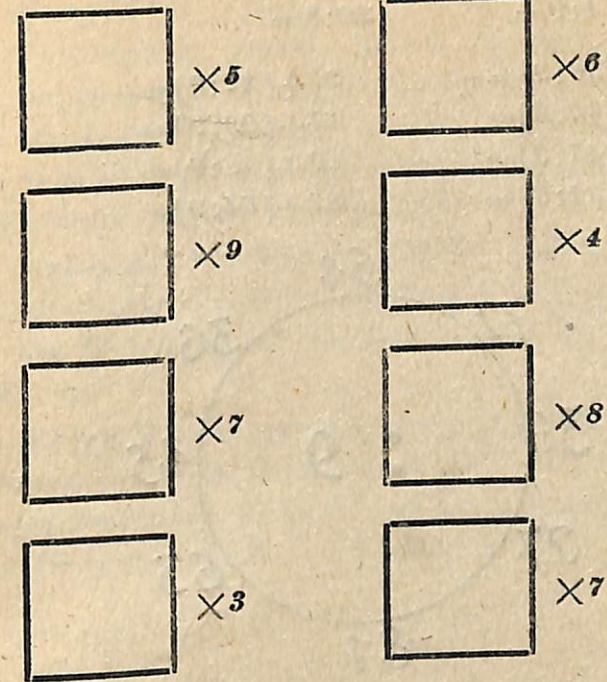
Քանի՞ վանդակից է բաղկացած 2 շարքը: Գրեցեք այսպես.
 $9 \times 2 = 18$:

Քանի՞ վանդակից է բաղկացած 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 շարքը: Ի՞նչպես կգրեք այդ:

✓ Վերջան կլինի.

$9 \times 2 =$	$9 \times 6 =$
$9 \times 3 =$	$9 \times 7 =$
$9 \times 4 =$	$9 \times 8 =$
$9 \times 5 =$	$9 \times 9 =$
	$9 \times 10 =$

✓ Մի քառակուսի հաստ թղթի վրա գրեցեք 9 և շարժեցեք հաջորդաբար ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայով: Ի՞նչ քան կստանաք:

«ԱՐԳԵԼՎԱՆԻ ԹՎԵՐԻ» ԽԱՂԸ

Տեսրո՞ւմ գրեցեք այն թվերը, Վորոնք ստացվում են 9 անգամ վերնելիս (կամ 9-ով բազմապատկելիս), որինակ 9, 18, 27... : Սրանք ել հանդիսանում են արգելված թվերը և խաղի ժամանակ արտասանել չի կարելի:

Խաղում են այսպես.

Աշակերտները կարգով համարում են՝ 1, 2, 3, 4, 5... : Մինչև 90: Յերբ հերթը հասնում է «արգելված թվերին», խաղացողները պետք է ասեն «չգիտեմ»: Ով սխալմամբ արտասանում է «արգելված թիվը», նա չի համարվում և խաղը տարված:

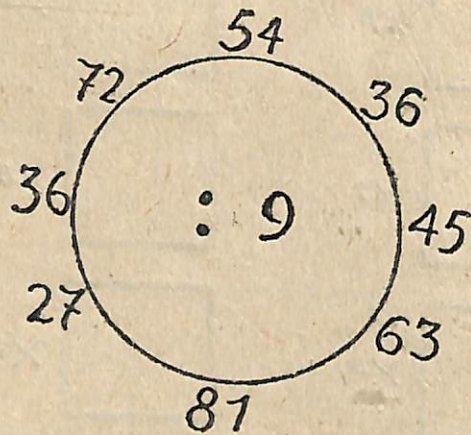
✓ 18 մատիտը հավասարապես բաշխեցեք 9 նոտարանի: Քանի մատիտ կհասնի ամեն մի նոտարանին:

✓ 27 գրչածալը հավասարապես տվեք 9 աշակերտի: Քանի գրչածալը կհասնի յուրաքանչյուրին:

✓ Հաշվեցեք բանավոր և գրավոր.

$$\begin{array}{ll} 45:9= & 72:9= \\ 63:9= & 27:9= \\ 36:9= & 81:9= \\ 54:9= & 90:9= \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 54+(36:9)= & 27+(27:9)= \\ 73+(72:9)= & 47+(63:9)= \\ 45+(45:9)= & 70+(18:9)= \\ 81+(81:9)= & 82+(54:9)= \end{array}$$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և նշանակեցեք x-ի փոխարեն.

$$\begin{array}{lll} 63:x=9 & 54:x=9 & 45=9 \times x \\ 55:x=9 & 81:x=9 & 72=9 \times x \\ 36:x=9 & 72:x=9 & 54=9 \times x \end{array}$$

✓ Ատամնաբույժը քննեց 92 դպրոցական յերեխաների ատամները. պարզվեց, վոր բոլորովին փչացած ատամներ ունեն 8 աշակերտներ, նրանցից 6 անգամ ավելին, միայն մի փչացած ատամ, իսկ մնացածն՝ առողջ ատամներ: Աշակերտներից քանիսն առողջ ատամներ ունեն:

✓ Ատամներն առողջ և մաքուր պահելու համար բժիշկը պատվիրեց գործածել խոզանակ և ատամի փոշի: Վճրքան ծախս կնոստեր յուրաքանչյուրին, յեթե ատամի փոշու տուփն արժեք 9 կոպեկ, իսկ խոզանակը՝ 6 անգամ ավելի:

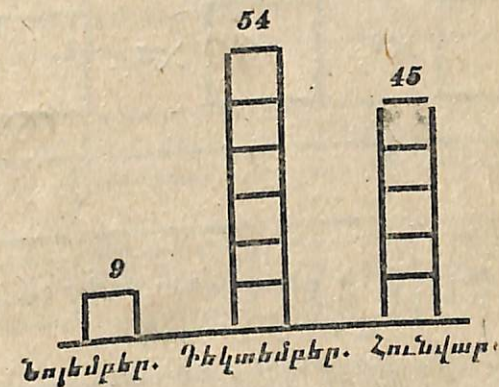
✓ Ընտանիքում յերեխաներից մեկը վարակված էր աչքի տրախոմա հիվանդությամբ: Նույն յերեսորբիչը գործածելու պատճառով զանազան ժամանակում վարակվեցին յեղբայրն ել, քույրն ել: Յեղբայրը դպրոցից լեռ ընկավ 54 որ, իսկ քույրը՝ 3 անգամ պակաս: Նրանք քանի որ յետ ընկան դասերից:

✓ Տրախոմա աչքացավով հիվանդը դպրոցում վարակեց 9-ին: Մի տարի հետո այդ հիվանդությամբ վարակվեցին 3 անգամ ավելին, իսկ հետևյալ տարին՝ 5-ով ավելի, քան նախորդ տարին: Աչքացավով հիվանդը քանիսին վարակեց:

✓ Յերեխաները սիրում են քնքշել շներին ու կատուներին. այդ կենդանիներն ել հաճախ լիզում են յերեխաների ձեռքերը, յերեսը, նույնիսկ շրթունքների և վարակում յերիզորդով: Բժիշկը բնակելով 96 յերեխաների, նկատեց, վոր յերիզորդով վարակված են 9 աղջիկ և 3 անգամ ավելի՝ տղաներ: Քննված յերեխաներից քանիսն ելին ազատ մնացել վարակումից:

✓ Քաղաքում նոյեմբեր ամսին քութեշ հիվանդությամբ բռնված էր 9 յերեխա. դեկտեմբերին հիվանդների թիվ մեծացավ 6 անգամ, իսկ հունվարին 45 եր: Վճր ամսին հիվանդների թիվն ամենամեծն էր:

Այս խնդրի թվերն արտահայտեցեք դիագրամով:
Ցանցապատ թղթի մի վանդակով արտահայտեցեք 9 հիվանդ, այդ հաշվով նոյեմբերի 9 հիվանդին կհատկացվի 1 վանդակ, դեկտեմբերի 54 հիվանդին՝ 6 և հունվարի 45 հիվանդին՝ 5 վանդակ, այսպես:

Ասենք, թե նոյեմբերին հիվանդների թիվը 6 էր, դեկտեմբերին՝ 5 անգամ ավելի, իսկ հունվարին 48: Գծագրեցեք դիագրամ, 6 հիվանդին հատկացնելով 1 վանդակ:

✓ 100 դպրոցական յերեխաների բնակարաններից 8-ում ողափոխությունը կատարվում է ոգանցքի, 6 անգամ ավելի՝ յերդիկի և դռան միջոցով: Քանի բնակարանում ողափոխություն չի լինում:

✓ Գյուղում կա 72 ընտանիք և ընդամենը կա 8 արտաքնոց, ընտանիքներից մի մասը գուրկ են հատկապես շինված արտաքնոցից: Քանի անգամ պետք է մեծացնել արտաքնոցների թիվը, վոր ամեն մի ընտանիք ունենա իր սեփականը:

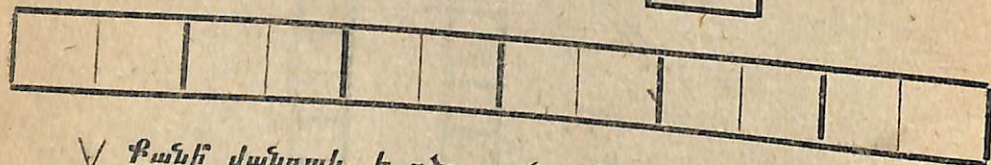
✓ Լուցկիները դասավորեցե՛ք լոթ-լոթ և համարեցե՛ք մինչև 98 և ընդհակառակը:

✓ Գրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք.

$$\begin{array}{ll} 36 + (7 \times 6) = & 53 - (7 \times 7) = \\ 27 + (7 \times 4) = & 46 - (7 \times 4) = \\ 54 + (7 \times 3) = & 95 - (7 \times 8) = \\ 28 + (7 \times 9) = & 82 - (7 \times 9) = \end{array}$$

✓ Հաստ թղթից պատրաստեցե՛ք այսպիսի մի քարտ — 7, վորը շարժեցե՛ք ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայով և հաշվեցե՛ք.

 $\times 6$	 $\times 4$	 $2 \times$
 $\times 3$	 $\times 8$	 $\times 10$
 $\times 7$	 $\times 5$	 $\times 9$

✓ Քանի վանդակ է գծագրած: Քանի հատվածի լե բաժանված: Ամեն մի հատվածը քանի վանդակ է:

✓ Քանոնի վրա ցույց տվե՛ք 21 սանտիմետր. բաժանեցե՛ք դա 7 հավասար մասի: Վնդրան կլինի ամեն մի մասը:

✓ Գրե՛ք 28 թերթերը բաժանեցե՛ք 7 հավասար մասի: Քանի թերթ կլինի ամեն մի մասը:

✓ Հաշվեցե՛ք բանավոր ու գրավոր.

$$\begin{array}{ll} 21 : 7 = & 28 : 7 = \\ 35 : 7 = & 63 : 7 = \\ 56 : 7 = & 42 : 7 = \\ 70 : 7 = & 49 : 7 = \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 32 + (63 : 7) = & 65 - (56 : 7) = \\ 37 + (56 : 7) = & 73 - (21 : 7) = \\ 45 + (28 : 7) = & 88 - (42 : 7) = \\ 90 + (35 : 7) = & 69 - (35 : 7) = \end{array}$$

✓ Իմացե՛ք անհայտ թիվը և գրեցե՛ք x-ի փոխարեն.

$$\begin{array}{lll} 35 : x = 7 & 28 : x = 7 & 42 = 7 \times x \\ 49 : x = 7 & 56 : x = 7 & 63 = 7 \times x \\ 63 : x = 7 & 21 : x = 7 & 49 = 7 \times x \\ 42 : x = 7 & 70 : x = 7 & 56 = 7 \times x \end{array}$$

ԼՈՏՈՅԻ ԽԱՂ

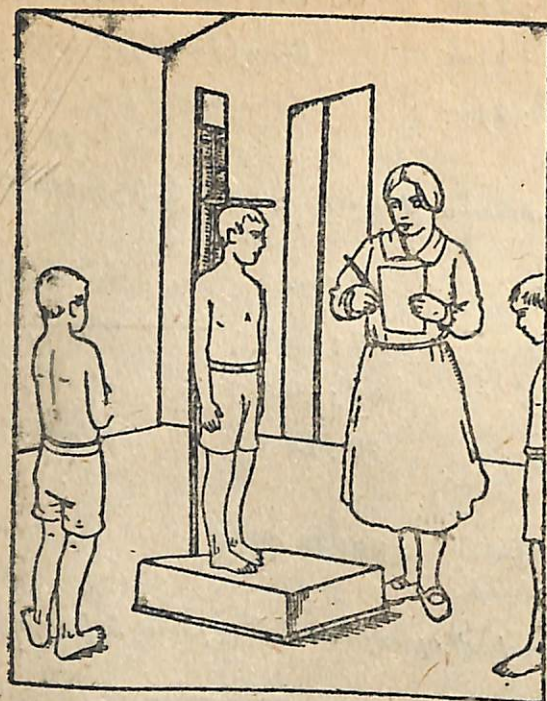
Ներքևի որինակով պատրաստեցե՛ք լոտո և խաղացե՛ք.

$56 : 6 + 38$	$5 \times 8 - 5$	$49 : 7 + 35$	$36 : 4 + 12$	$6 \times 9 - 14$	$9 \times 8 - 12$
$81 : 9 + 16$	$9 \times 5 - 30$	$72 : 9 + 20$	$65 : 7 + 61$	$6 \times 8 - 29$	$35 : 7 + 68$
$48 : 8 + 40$	$49 : 7 + 48$	$56 : 7 + 29$	$9 \times 6 - 28$	$72 : 9 - 7$	$64 : 8 + 10$
$72 : 8 + 62$	$9 \times 7 + 18$	$8 \times 7 + 18$	$36 : 4 + 20$	$42 : 6 + 13$	$48 : 8 + 69$

26	46	38
47	81	37
29	18	1
71	19	55

42	28	21
15	70	20
75	60	40
73	25	35

ԲԱՐԴ ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՆՈՒՄԸ

✓ Ի՞նչ էք տեսնում:

✓ Չափեցե՛ք ձեր խմբի աշակերտների հասակը և նշանակեցե՛ք յուրաքանչյուրի անվան գիմաց:

Տղաներից

Ռուբենի հասակը	1 մետր	24 սանտիմետր է.
Լևոնի	» 1 »	18 »
Ռաֆֆիկի	» 1 »	21 »
Արզարի	» 1 »	16 »

Աղջիկներից

Լուսիկի հասակը	1 մետր	23 սանտիմետր է.
Սեդայի	» 1 »	28 »
Նելլի	» 1 »	20 »
Մազգալի	» 1 »	26 »

✓ Համեմատեցե՛ք Ռուբենի և Սեդայի հասակը:

Սեդայի հասակը	1 մետր	28 սանտիմետր է
Ռուբենի	» 1 »	24 »

» 4 սանտիմետր

Ռուբեն, Սեդայի հասակը 4 սանտիմետրով ավելի լք Ռուբենից:

✓ Համեմատեցե՛ք.

- 1) Լևոնի և Մազգալի
- 2) Արզարի և Լուսիկի
- 3) Ռաֆֆիկի և Նելլի հասակը:

✓ Անցյալ տարի Լիպարիտի հասակը 1 մետր 26 սանտիմետր էր, իսկ այս տարի 5 սանտիմետրով ավելացել է: Այժմ վճրքան է Լիպարիտի հասակը:

$$\begin{array}{r} 1 \text{ մետր } 26 \text{ սանտիմետր} \\ + \quad \quad \quad 5 \quad \quad \quad \text{»} \\ \hline 1 \text{ մետր } 31 \text{ սանտիմետր} \end{array}$$

✓ Չափեցե՛ք ձեր խմբի ամենաբարձ և ամենացածր աշակերտների հասակը և վորոշեցե՛ք տարբերությունը:

Մետրը կրճատ գրում են—մ.

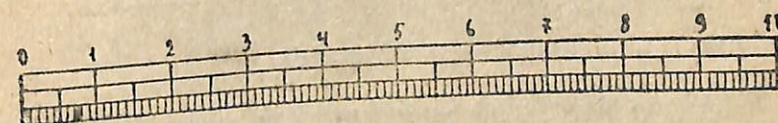
Սանտիմետրը » » —սմ.

✓ Ի՞րար տակ գրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք.

$$\begin{array}{l} 4 \text{ մ. } 7 \text{ սմ.} + 1 \text{ մ. } 2 \text{ սմ.} \\ 3 \text{ մ. } 5 \text{ սմ.} + 4 \text{ մ. } 3 \text{ սմ.} \end{array}$$

Տաս սանտիմետրը 1 դեցիմետր է: Մետրական քանոնի վրա ցույց տվե՛ք 1 դեցիմետր:

Այս դեցիմետրի լերկարությունը.

✓ Մի մետրը քանի՞ դեցիմետր է:
Դեցիմետրը կրճատ գրվում է այսպես — դմ.

✓ Հաշվեցե՛ք՝ ի՞րար տակ գրելով.

$$\begin{array}{l} 1 \text{ դմ. } 7 \text{ սմ.} + 3 \text{ դմ. } 5 \text{ սմ.} \\ 6 \text{ դմ. } 5 \text{ սմ.} + 8 \text{ դմ. } 7 \text{ սմ.} \\ 14 \text{ մ. } 6 \text{ դմ.} + 25 \text{ մ. } 7 \text{ դմ.} \\ 18 \text{ մ. } 9 \text{ դմ.} + 3 \text{ մ. } 8 \text{ դմ.} \end{array}$$

✓ Հատակին դժեցեք մի գիծ 1 մետր 6 սանտիմետր լերկա-
բության: Ջնշեցեք 4 սանտիմետրը: վճրքան մնաց:

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

2 մ. 6 սմ. — 1 մ. 4 սմ.

8 մ. 9 սմ. — 2 մ. 3 սմ.

7 դմ. 8 սմ. — 5 դմ. 4 սմ.

6 դմ. 6 սմ. — 2 դմ. 8 սմ.

4 մ. 7 դմ. — 4 դմ.

16 մ. 6 դմ. — 12 մ. 8 դմ.

Ի՞նչ եք տեսնում այս նկարում:

✓ Չափեցեք ձեր խմբի աշակերտների բաշը և նշանակեցեք:

Սիմոնի բաշը 15 կիլոգրամ 50 գրամ է

Սահակի » 16 » 40 »

Նազիկի » 16 » 20 »

Մարգոյի » 18 » 60 »

✓ Համեմատեցեք Սիմոնի և Նազիկի, Սահակի ու Մարգոյի
բաշը: Ով վճրքանով ավելի ծանր է սյուսից:

Կիլոգրամ կրճատ գրում են — կգ.

Գրամ » » — գ.

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

27 կգ. 40 գ. + 8 կգ. 50 գ.

14 կգ. 60 գ. + 7 կգ. 40 գ.

19 կգ. 36 գ. + 2 կգ. 55 գ.

✓ Դարոցական դեղատան համար գնեցին մի պահարան, վորին
վճարեցին 35 ուրլի 45 կոպեկ, իսկ դեղերին և այլ բժշկական նյու-
թերին՝ 27 ուրլի 38 կոպեկ: Վճրքան ծախս լեղավ դեղատան համար:

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

25 ո. 18 կ. + 7 ո. 53 կ.

66 ո. 65 կ. + 6 ո. 27 կ.

36 ո. 29 կ. + 18 ո. 42 կ.

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

26 ո. 83 կ. — 15 ո. 76 կ.

54 ո. 45 կ. — 16 ո. 18 կ.

63 ո. 78 կ. — 27 ո. 57 կ.

✓ Համեմատեցեք 1 ուրլին և 10 կոպեկը: Քանի՞ անգամ 1
ուրլին մեծ է 10 կոպեկից:

Քանի՞ անգամ 10 կոպեկը փոքր է 1 ուրլուց:

10 կոպեկը ուրլու վճր մասն է:

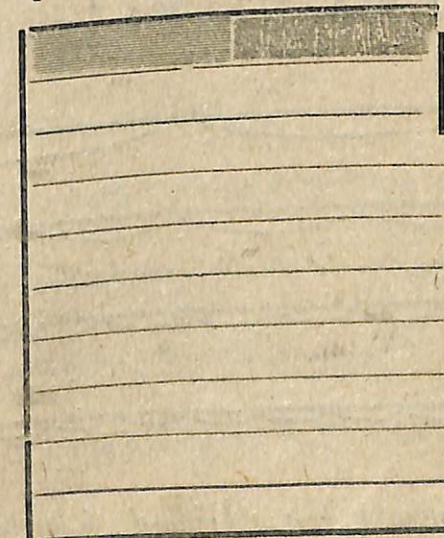
✓ Նայեցեք մետրական քանոնին և առացեք՝ 1 դեցիմետրը
մետրի վճր մասն է:

1 սանտիմետրը դեցիմետրի վճր մասն է.

Մի տասերորդականը գրվում է այսպես. $\frac{1}{10}$:

✓ Գծադրեցեք $\frac{1}{10}$ մետր: Դա քանի՞ դեցիմետր է կամ սանտիմետր:

✓ Ուղղանկյունը բաժանեցեք 10 հավասար մասերի, ինչպես
տեսնում եք այստեղ:

Սկսեցրած շերտն արև ուղղանկյան վրի մասն է:

✓ Գծագրեցե՛ք զա տեսարում և սկսեցրե՛ք 2 շերտ: Ուղղանկյան վրի մասը սկսեցրի՛ք:

Յերկու տասերորդականը գրվում է այսպես՝ $\frac{2}{10}$:

✓ Սկսեցրե՛ք ուղղանկյան $\frac{3}{10}$, $\frac{4}{10}$ մասը:

✓ Գծագրեցե՛ք մի ուղղանկյուն, վորը մասերի բաժանեցե՛ք և ցույց տվե՛ք զրա $\frac{1}{2}$ -ը, $\frac{1}{4}$ -ը, $\frac{2}{4}$ -ը, $\frac{3}{4}$ -ը:

✓ Գծագրեցե՛ք մի շրջան, վորը բաժանեցե՛ք 8 մասի և ցույց տվե՛ք զրա $\frac{1}{8}$ -ը, $\frac{2}{8}$ -ը, $\frac{4}{8}$ -ը:

✓ Հաշվեցե՛ք.

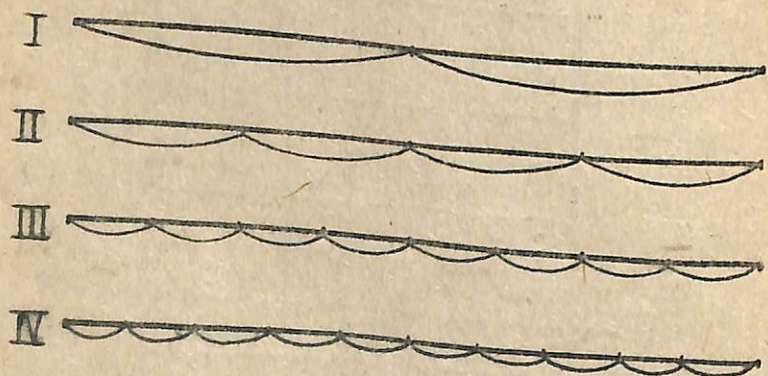
12-ի, 20-ի, 30-ի, 70-ի, $\frac{1}{2}$ -ը:

8-ի, 16-ի, 24-ի, 48-ի $\frac{1}{4}$ -ը:

16-ի, 32-ի, 56-ի, 72-ի $\frac{1}{8}$ -ը:

20-ի, 60-ի, 90-ի, 100-ի $\frac{1}{10}$ -ը:

18-ի, 24-ի, 27-ի, 30-ի $\frac{1}{3}$ -ը:

Այսպես գծագրեցե՛ք ձեր տեսարում և հշանակեցե՛ք մասերը:

✓ Քանի՞ հավասար մասերի լի բաժանած II գիծը: Այդ գծին նայելով ասացե՛ք, վորքան կլինի.

$$\frac{1}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{2}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{3}{4} + \frac{1}{4}$$

$$1 - \frac{1}{4} \quad 1 - \frac{2}{4} \quad 1 - \frac{3}{4}$$

✓ Քանի՞ հավասար մասերի լի բաժանած III գիծը: Վորքան կլինի.

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{8} \quad \frac{4}{8} + \frac{1}{8} \quad \frac{2}{8} + \frac{2}{8}$$

$$1 - \frac{1}{8} \quad 1 - \frac{2}{8} \quad 1 - \frac{4}{8}$$

✓ Քանի՞ հավասար մասերի լի բաժանած IV գիծը: Վորքան կլինի.

$$\frac{1}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{2}{10} - \frac{1}{10} \quad \frac{2}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{3}{10} - \frac{1}{10}$$

$$\frac{5}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{6}{10} - \frac{1}{10} \quad \frac{9}{10} + \frac{1}{10} \quad 1 - \frac{1}{10}$$

✓ Քանի՞ մասի լի բաժանած այս գիծը:

Վորքան կլինի.

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3} \quad \frac{2}{3} - \frac{1}{3}$$

$$\frac{2}{3} + \frac{1}{3} \quad \frac{3}{3} - \frac{1}{3} \quad 1 - \frac{1}{3}$$

✓ $\frac{1}{2}$ ուղղին 50 կոպեկ է: Քանի՞ կոպեկ է 1 ուղի:

✓ $\frac{1}{4}$ մետրը 25 սանտիմետր է: Քանի՞ սանտիմետր է 1 մետրը:

✓ $\frac{1}{10}$ մետրը 1 դեցիմետր է: Քանի՞ դեցիմետր է $\frac{5}{10}$ մետրը:

✓ $\frac{1}{8}$ մատիտը 2 սանտիմետր է: Քանի՞ սանտիմետր է ամբողջ

մատիտը:
Կյանք և հաշիվ—4

✓ Ամսական ոտճկի $\frac{1}{10}$ -ը 6 ուրբի լե: Վճրքան ե ամբողջ ամսվա ոտճիկը:

✓ Արտագրեցեք և համապատասխան թվերով լրացրեք այս աղյուսակի բաց քառակուսիները:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
	6	9		15			24		
4		12			24		32		40
5	10		20	25		35			
6		18	24				48		30
7	14			35				63	
8			32			56			80
9		27			54			81	
10				5)			80		100

✓ Վճրն ե ավելի մեծ թիվ:

7×8 -ը թե 8×7 -ը:

5×9 -ը թե 9×5 -ը:

✓ Արտագրեցեք ներքևի որինակները և տեղափոխելով թվերը, հաշվեցեք:

6×7

8×6

8×9

9×7

7×5

Թվերը տեղափոխելուց ի՞նչ նկատեցիք:

✓ Կազմեցեք բազմապատկման լրիվ աղյուսակը:

✓ Կազմեցեք ձմռան լեղանակի որացույց: Ամեն յոթ վարտ ժամին չափեցեք ողի ջերմությունը և նշանակեցեք այդ որացույցում:

✓ Վառելափայտի համար այգիներից կարեցին չոր ու անպետքացած ծառեր — առաջին որը՝ 18, մյուս որը՝ 9, իսկ յերրորդ որը՝ 3 անգամ ավելի լերկրորդ որվա կտրածից: Ընդամենը քանի ծառ կտրեցին:

✓ Կտրած 54 ծառերը տեղափոխեցին 15 սալով: 9 սալի բարձել ելին 36 ծառ, իսկ մնացածն ել՝ հավասարապես մյուսներին: Վճրքան ելին բարձել այս վերջիններից յուրաքանչյուրին:

✓ Մի հիմնարկի համար գնեցին 7 վառարան և յուրաքանչյուրին վճարեցին 9 ուրբի, իսկ խողովակներին՝ 14 ուրբի: Վճրքան վճարեցին վառարաններին և խողովակներին:

✓ Կոլեկտիվ անտեսությունն իր գոմերից մեկի կտուրի սվաղելու համար ծախսեց 42 ուրբի, իսկ մյուսի դուռը նորոգելուն՝ 7 անգամ պակաս: Վճրքան ծախս յեղավ այդ 2 գոմերի նորոգման համար:

✓ Կոլեկտիվ անտեսության 2 գոմերում կապում ելին 85 անասուն, մի գոմում՝ 49 կով ու յերինջ, իսկ մյուսում՝ 27 կով և միքանի յերինջ: Քանի յերինջ եր կապվում յերկրորդ գոմում:

✓ Մի կոլեկտիվ անտեսության կովերը 54 են իսկ ձիերը՝ 6 անգամ պակաս: Քանի կով ու ձի ունի այդ անտեսությունը:

✓ Ձիերը 9 ելին, յեզները՝ 4 անգամ ավելի ձիերից, իսկ եկոլեկտիվ անտեսությունը:

✓ Կոլեկտիվ անտեսության կովերից կթվում ե 47-ը: Մրանցից 15-ը որական տալիս ե 6-ական լիտր կաթ, իսկ մնացածը՝ 4-ական լիտր: Որական քանի լիտր կաթ եր ստանում կուլ-անտեսությունը:

✓ Վատ խնամված տեղական կովն որական 4 լիտր կաթ ե տալիս, իսկ ագնվացեղ կովը՝ 3 անգամ ավելի: Կրավարարի, արդի, մի ագնվացեղ կովի կաթը մանկապարտեզի 64 յերեխաների նախաճաշին, յեթե յուրաքանչյուրին աղվի մի-մի բաժակ: (Լիտրը 5 բաժակ ե):

✓ Ձմեռը կովը կրկնապատկում ե կաթը, յեթե նրան պահում են տաք գոմում: Գոմը տաքացնելուց հետո կովն առատացրեց կաթն որական 10 բաժակ: Վարդեցեք մի կովի տված ամսական հավելյալ ոգուտը, հաշվելով կաթի լիտրը 32 կոպեկ:

✓ Կոլեկտիվ տնտեսությունն ունի 88 հավ, դրանից 59-ով պակաս՝ սագեր և սագերից 7-ով պակաս՝ բադեր: Վորոշեցեք սագերի ու բադերի թիվը: Կազմեցեք դիագրամ:

✓ Առաջին անգամ յեկած ձյան խորությունը 19 սանտիմետր էր, իսկ յերկրորդ անգամ յեկածը՝ 7-ով պակաս: Քանի՞ դեցիմետր և սանտիմետր էր 2 անգամվա ձյան խորությունը:

✓ Դպրոցի բակում ձնադնդի ելին խաղում 33 տղա և 15-ով պակաս՝ աղջիկներ: Քանի՞ յերեխա յեր ձնադնդի խաղում:

✓ Դպրոցի բակում ձնեմարդ ելին շինել, վորի բարձրությունը 2 մետր և 2 դեցիմետր էր, իսկ ամենաբարձր հասակ ունեցող աշակերտին՝ 1 մետր 4 դեցիմետր: Վորքան էր ձնեմարդը բարձր ալդ աշակերտից:

✓ Աշակերտները դպրոցից մինչև խրճիթ-ընթերցարան ընկած ճանապարհի ձյունը մաքրեցին 3 ժամում: I ժամում մաքրեցին 20 մետր, II ժամում՝ 18 մ, իսկ III-ում՝ յերկրորդ ժամին մաքրածի հազիվ $\frac{1}{3}$ -ը: Վորոշեցեք դպրոցի և խրճիթ-ընթերցարանի հեռավորությունը:

✓ Հունվարի 22-ին — Լենինի մահվան տարեդարձին — խրճիթ-ընթերցարանում սգահանդես յեղավ: Կանաք 28 եյին, տղամարդիկ՝ կրկնակի, իսկ յերեխաները՝ տղամարդկանց $\frac{1}{8}$ -ի չափ: Քանի՞ մարդ էր ներկա սգահանդեսին:

✓ Տանը ճաշ պատրաստելու համար տանտիկինն որական գործադրում է 3 ժամ: Ամսական քանի՞ ժամ է նա ճաշ պատրաստելուն նվիրում:

✓ Կբալարարի արդյոք այդքան ժամանակը գրագատ դարձնելու անըրազեռ կնոջը, յեթե 30 դասից հետո նա գրաճանաչ է դառնում:

✓ Յեթե մայրը յերեխային մանկապարտեզ ուղարկելով նրա հոգսից որական 4 ժամով ազատվի և այդքան ժամանակ նվիրվի ընթերցանության, կարդալով գրքի 10 յերես, ապա 10 որում նա կկարդա 100 յերեսանոց մի գիրք: Քանի՞ այդպիսի գիրք կկարդա անա նա կարդալ, յեթե մանկապարտեզը գործի 9 ամիս:

+

15 կոպեկ + 15 կոպեկ = 30 կոպեկի:

1 քիմիական մատիան արժե 15 կոպեկ, իսկ յերկուսը՝
1 շիշ թանաքն արժե 18 կոպեկ, իսկ յերկուսը:

✓ Գրեցեք «անգամով».

$$18 + 18 \text{ կամ } 18 \times 2 =$$

$$23 + 23 \text{ » } \dots\dots\dots$$

$$24 + 24 \text{ » } \dots\dots\dots$$

$$25 + 25 \text{ » } \dots\dots\dots$$

✓ Հաշվեցեք.

$13 \times 2 =$	$26 : 2 =$	$33 \times 2 =$	$66 : 2 =$
$21 \times 2 =$	$42 : 2 =$	$34 \times 2 =$	$68 : 2 =$
$22 \times 2 =$	$44 : 2 =$	$42 \times 2 =$	$84 : 2 =$
$24 \times 2 =$	$48 : 2 =$	$44 \times 2 =$	$88 : 2 =$
$16 \times 2 =$	$32 : 2 =$	$35 \times 2 =$	$70 : 2 =$
$19 \times 2 =$	$38 : 2 =$	$38 \times 2 =$	$76 : 2 =$
$26 \times 2 =$	$52 : 2 =$	$27 \times 2 =$	$54 : 2 =$
$28 \times 2 =$	$56 : 2 =$	$39 \times 2 =$	$78 : 2 =$
$48 \times 2 =$	$96 : 2 =$		
$29 \times 2 =$	$58 : 2 =$		
$47 \times 2 =$	$94 : 2 =$		

3 տուֆերից հանեցեք 12-ական լուցկի: Ի՞նչքան հանեցիք:

✓ 12 մատիտը 1 դյուլին է:	Քանի՞ հատ կլինի
12 դանակը 1 »	3 դյուլինը:
12 գրալը 1 »	
12 բաժակը 1 »	

✓ Գրեցեք կարճ ձևով.

$$12 + 12 + 12 \text{ կամ } 12 \times 3 =$$

$$13 + 13 + 13 \text{ » } \dots\dots\dots$$

$$22 + 22 + 22 \text{ » } \dots\dots\dots$$

$$31 + 31 + 31 \text{ » } \dots\dots\dots$$

✓ Վճրքան կլինի

$13 \times 3 =$	$39 : 3 =$	$25 \times 3 =$	$75 : 3 =$
$15 \times 3 =$	$45 : 3 =$	$21 \times 3 =$	$63 : 3 =$
$18 \times 3 =$	$54 : 3 =$	$23 \times 3 =$	$69 : 3 =$
$16 \times 3 =$	$48 : 3 =$	$27 \times 3 =$	$81 : 3 =$
$14 \times 3 =$	$42 : 3 =$	$28 \times 3 =$	$84 : 3 =$
$17 \times 3 =$	$51 : 3 =$	$24 \times 3 =$	$72 : 3 =$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$$\begin{array}{ll} 22 \times 3 = & 66 : 3 = \\ 19 \times 3 = & 57 : 3 = \\ 29 \times 3 = & 87 : 3 = \\ 32 \times 3 = & 96 : 3 = \\ 31 \times 3 = & 93 : 3 = \\ 33 \times 3 = & 99 : 3 = \end{array}$$

✓ Գյուղում կազմվել էր 3 անգրագիտական խմբակ, յուրաքանչյուրում 26 մարդ: Քանի՞ անգրագետ էր անցել գրագիտության:

✓ II խմբի յերեխաները հավաքեցին 84 կոպեկ, իրենց 3 չքավոր ընկերներին մի-մի գիրք գնելու: Ի՞նչ արժեք մի գիրքը:

✓ III խմբի ուսուցիչն առաջարկեց աշակերտներին բաժանորդագրվելու «Հոկտեմբերիկ» մանկական ամսագրին: Ի՞նչ արժեք «Հոկտեմբերիկի» մի համարը, յեթե 3 ամսվա բաժանորդագրինը 75 կոպեկ է:

$$15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} = 60 \text{ կոպեկի.}$$

$$15 \times 4 = 60$$

✓ Վերջան կլինի.

$$\begin{array}{ll} 11 \times 4 = & 44 : 4 = \\ 12 \times 4 = & 48 : 4 = \\ 13 \times 4 = & 52 : 4 = \\ 14 \times 4 = & 56 : 4 = \\ 15 \times 4 = & 60 : 4 = \\ 16 \times 4 = & 64 : 4 = \\ 17 \times 4 = & 68 : 4 = \\ 18 \times 4 = & 72 : 4 = \\ 19 \times 4 = & 76 : 4 = \end{array}$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$\begin{array}{llll} 20 \times 4 = & 80 : 4 = & 14 \times 4 = & 56 : 4 = \\ 24 \times 4 = & 96 : 4 = & 17 \times 4 = & 68 : 4 = \\ 23 \times 4 = & 92 : 4 = & 22 \times 4 = & 88 : 4 = \\ 21 \times 4 = & 84 : 4 = & 18 \times 4 = & 72 : 4 = \\ 25 \times 4 = & 100 : 4 = & 19 \times 4 = & 76 : 4 = \end{array}$$

$$20 \text{ կ.} + 20 \text{ կ.} + 20 \text{ կ.} + 20 \text{ կ.} + 20 \text{ կ.} = 100 \text{ կ.}$$

$$20 \times 5 = 100 \text{ կ.}$$

✓ Հաշվեցեք.

$$\begin{array}{llll} 11 \times 5 = & 55 : 5 = & 16 \times 5 = & 80 : 5 = \\ 12 \times 5 = & 60 : 5 = & 17 \times 5 = & 85 : 5 = \\ 13 \times 5 = & 65 : 5 = & 18 \times 5 = & 90 : 5 = \\ 14 \times 5 = & 70 : 5 = & 19 \times 5 = & 95 : 5 = \\ 15 \times 5 = & 75 : 5 = & 20 \times 5 = & 100 : 5 = \end{array}$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$\begin{array}{llll} 14 \times 5 = & 60 : 5 = & 15 \times 5 = & 75 : 5 = \\ 16 \times 5 = & 80 : 5 = & 17 \times 5 = & 85 : 5 = \\ 18 \times 5 = & 90 : 5 = & 19 \times 5 = & 95 : 5 = \\ 12 \times 5 = & 60 : 5 = & 13 \times 5 = & 65 : 5 = \end{array}$$

✓ Չորս խումբ յերեխաներ, յուրաքանչյուրը 16 անձից, սղղում էլին սառուցի վրա. խաղացողներին ավելացավ դարձյալ 8 յերեխա: Ընդամենը քանի՞ յերեխա յեր սղղում:

✓ Չմեռը պատանիները սպորտ-խումբ կազմեցին՝ մարմնամարզությամբ զբաղվելու: Սկզբում ալգ խմբի անդամների թիվը 18 էր, բայց մի տարուց հետո 4 անգամ մեծացավ դա: Քանի՞ անգամ ունեւր սպորտ-խումբը մի տարի հետո:

✓ Կազմեցեք զիազրամ, 9 մարդուն հատկացնելով 1 վանդակ:

Գրեցեք կարճ ձևով.

$$\begin{array}{l} 11 + 11 + 11 + 11 + 11 + 11 \text{ կամ } 11 \times 6 = \\ 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 \text{ » } \\ 15 + 15 + 15 + 15 + 15 + 15 \text{ » } \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք.

$$\begin{array}{ll} 11 \times 6 = & 66 : 6 = \\ 12 \times 6 = & 72 : 6 = \\ 13 \times 6 = & 78 : 6 = \\ 14 \times 6 = & 84 : 6 = \\ 15 \times 6 = & 90 : 6 = \\ 16 \times 6 = & 96 : 6 = \end{array}$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$\begin{array}{ll} 15 \times 6 = & 90 : 6 = \\ 12 \times 6 = & 72 : 6 = \\ 14 \times 6 = & 84 : 6 = \\ 11 \times 6 = & 66 : 6 = \\ 13 \times 6 = & 78 : 6 = \\ 16 \times 6 = & 96 : 6 = \end{array}$$

✓ Գրեցեք կարճ ձևով.

$$\begin{array}{ll} 11+11+11+11+11+11+11 & \text{կամ } 11 \times 7 \\ 12+12+12+12+12+12+12 & \text{»} \\ 13+13+13+13+13+13+13 & \text{»} \\ 14+14+14+14+14+14+14 & \text{»} \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք.

$$\begin{array}{llll} 11 \times 7 = & 77 : 7 = & 12 \times 7 = & 84 : 7 = \\ 12 \times 7 = & 84 : 7 = & 14 \times 7 = & 98 : 7 = \\ 13 \times 7 = & 91 : 7 = & 13 \times 7 = & 91 : 7 = \\ 14 \times 7 = & 98 : 7 = & 11 \times 7 = & 77 : 7 = \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր և հետո գրեցեք.

$$\begin{array}{ll} 11 \times 8 = & 88 : 8 = \\ 12 \times 8 = & 96 : 8 = \\ 11 \times 9 = & 99 : 9 = \end{array}$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$\begin{array}{lll} (35 \times 2) - 36 = & (17 \times 4) + 17 = & (13 \times 6) + 9 = \\ (28 \times 3) - 56 = & (23 \times 4) - 16 = & (17 \times 5) + 6 = \\ (16 \times 5) - 48 = & (18 \times 3) + 19 = & (14 \times 7) - 18 = \\ (15 \times 6) - 27 = & (26 \times 2) + 28 = & (12 \times 8) - 37 = \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 58 + (96 : 8) = & 70 - (99 : 9) = & 19 + (54 : 2) = \\ 37 + (84 : 7) = & 34 - (75 : 5) = & 21 + (38 : 2) = \\ 49 - (87 : 3) = & 22 + (78 : 3) = & 62 - (78 : 6) = \\ 63 - (72 : 6) = & 41 + (56 : 4) = & 44 + (91 : 7) = \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 26 + (8 \times 6) = & 25 + (92 : 2) = & 32 - (98 : 7) = \\ 83 - (7 \times 9) = & 51 - (92 : 4) = & 43 - (84 : 6) = \\ 87 - (9 \times 6) = & 61 + (96 : 6) = & 17 + (68 : 2) = \\ 45 + (8 \times 5) = & 71 - (94 : 2) = & 55 + (75 : 3) = \end{array}$$

✓ Գյուղում բոլոր արհեստավորների թիվը 36 էր, վորի $\frac{1}{2}$ -ը՝

ատաղձագործներ և դարբիններ, իսկ սրանց $\frac{1}{3}$ -ի չափ՝ վորջնադիրներ: Քանիսն էին վորջնադիր:

Այս խնդիրը վերածեցեք զիադրամի, 6 մարդուն 1 վանդակ հատկացնելով:

✓ Ատաղձագործը 1 սեղան շինելու համար աշխատում էր 3 որ: Քանի սեղան կկարողանար նա շինել ձմեռվա 3 ամիսներին, ինքե այդ ժամանակամիջոցում նա հանգստանար 18 որ:

✓ Քարտաշն որական աաշում էր 17 քար: Նա աշխատեց 4 որ և դարձյալ մնաց 15 անտաշ քար: Ընդամենն քանի քար պետք է տաշեր նա:

✓ Կոոպերատիվից անդամներն ամսական ստանում էին 2 կաոը լվացքի սապոն, կաոը 38 կոպեկով: 1 ուսուցիչ տվողը վորջան դրամ պետք է ստանար:

✓ Վորն ավելի արժե, մի կիլո շաքարը (կիլոն 72 կոպ), թե տասնյակ 5 լուցկին, վորի մի տասնյակը վաճառվում է 15 կոպեկով:

✓ Անցյալ տարի կոոպերատիվում բյազի մետրն արժեք 47 կոպեկ, իսկ կոճի թելը՝ 14 կոպ: Վորն ավելի արժեք՝ 2 մետր բյազը, թե 6 կոճի թելը:

✓ 96 կոպեկով կարելի է գնել.

2 մետր չիթ	»	»	1 մետրը,
կամ 3 կաոը լվացքի սապոն	»	»	1 կաոը.
կամ 4 թաշկինակ	»	»	1 թաշկինակը.
կամ 6 տասնյակ լուցկի	»	»	1 տասնյակը.

✓ 1 կիլո շաքարն արժե 72 կոպեկ.

$$\begin{array}{llll} \frac{1}{2} & \text{»} & \text{»} & \text{»} \\ \frac{1}{4} & \text{»} & \text{»} & \text{»} \\ \frac{1}{8} & \text{»} & \text{»} & \text{»} \end{array}$$

✓ Մի շիշ գին՝ շուր միասին արժե 90 կոպեկ: Այդքան դրամով կարելի է 3 ամսով բաժանորդագրվել «Մոճկալ» թերթին: Ամսական ինչ արժե «Մոճկալ»:

✓ Հասարակ տեսակի ծխախոտի տուփն արժե 15 կոպեկ, 5 տուփ ծխախոտի արժեքով ինչ և վորջան մթերքներ կարելի է կիլոն գնել:

Կազմեցեք նման խնդիրներ:

✓ IV խմբի աշակերտները պետքական հումուլթ հավաքեցին, առաջին որը 23 կիլո, յերկրորդ որը՝ 26 կիլո, իսկ յերրորդ որը՝ առաջին և յերկրորդ որվա չափ: 3 որում քանի՞ կիլո հումուլթ հավաքվեց:

✓ Մեր խմբի աշակերտներից փոխառության պատրաստում եր ձեռք են բերել 15 ուղբուլ, III խմբում կրկնակի, իսկ IV խմբում, 50 ուղբուլ: Ընդամենը քանի՞ ուղբուլ պարտատոմսեր են ձեռք բերված այդ 3 խմբում:

Խ Ա Ղ

I

Մտածեցեք մի թիվ:

Մտքներումդ այդքան ել ավելացրեք դրան:

Ավելացրեք 18:

Հանեցեք 4:

Մնացածը կիսեցեք

Հանեցեք դրանից մտքներումդ պահած թիվը:

Կստացվի 7:

Ճիշտ ե, թե՞ վոչ:

II

Մտածեցեք մի թիվ:

Մտքներումդ այդքան ել ավելացրեք դրան:

Ավելացրեք 12:

Մտացած թիվը կիսեցեք:

Հանեցեք 4:

Հանեցեք 2:

Կստանաք մտքներումդ պահած թիվը:

Ճիշտ ե, թե՞ վոչ:

✓ Հաշվեցեք.

$$12 \times 2 = 24$$

$$2 \times 12 =$$

$$24 : 2 =$$

$$24 : 12 =$$

$$36 : 2 =$$

$$36 : 18 =$$

$$16 \times 2 =$$

$$2 \times 16 =$$

$$32 : 2 =$$

$$32 : 16 =$$

$$48 : 2 =$$

$$48 : 24 =$$

$$56 : 28 =$$

$$64 : 32 =$$

$$72 : 36 =$$

$$84 : 42 =$$

$$88 : 44 =$$

$$96 : 48 =$$

$$52 : 26 =$$

$$68 : 34 =$$

$$76 : 38 =$$

$$82 : 41 =$$

$$92 : 46 =$$

$$98 : 49 =$$

$$13 \times 3 = 39$$

$$3 \times 13 =$$

$$39 : 3 =$$

$$39 : 13 =$$

$$45 : 15 =$$

$$48 : 16 =$$

$$54 : 18 =$$

$$63 : 21 =$$

$$69 : 23 =$$

$$75 : 25 =$$

$$42 : 14 =$$

$$51 : 17 =$$

$$66 : 22 =$$

$$78 : 26 =$$

$$84 : 28 =$$

$$96 : 32 =$$

$$48 : 4 = 12$$

$$48 : 12 = 4$$

$$52 : 13 =$$

$$64 : 16 =$$

$$72 : 18 =$$

$$76 : 19 =$$

$$88 : 22 =$$

$$96 : 24 =$$

$$84 : 21 =$$

$$92 : 23 =$$

$$60 : 5 = 12$$

$$60 : 12 = 5$$

$$70 : 14 =$$

$$80 : 16 =$$

$$90 : 18 =$$

$$100 : 20 =$$

$$65 : 13 =$$

$$75 : 15 =$$

$$85 : 17 =$$

$$95 : 19 =$$

$$72 : 6 = 12$$

$$72 : 12 = 6$$

$$66 : 11 =$$

$$72 : 12 =$$

$$78 : 13 =$$

$$84 : 14 =$$

$$90 : 15 =$$

$$96 : 16 =$$

$$77 : 11 =$$

$$84 : 12 =$$

$$91 : 13 =$$

$$88 : 11 =$$

$$96 : 12 =$$

$$99 : 11 =$$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$96 : 2 =$	$96 : 12 =$	$84 : 2 =$	$84 : 12 =$
$96 : 4 =$	$96 : 24 =$	$84 : 3 =$	$84 : 14 =$
$96 : 6 =$	$96 : 32 =$	$84 : 6 =$	$84 : 21 =$
$96 : 8 =$	$96 : 48 =$	$84 : 7 =$	$84 : 42 =$

$78 : 2 =$	$64 : 16 =$	$54 : 18 =$
$78 : 6 =$	$82 : 41 =$	$57 : 19 =$
$78 : 13 =$	$81 : 27 =$	$72 : 24 =$
$78 : 26 =$	$90 : 15 =$	$90 : 18 =$

✓ Մարտի 8-ին, կանանց տոնի առիթով դպրոցում լեղավ հանդես, վարին ներկա էին 87 աշակերտ. հասարակութունից աղամարդիկ 3 անգամ պակաս էին աշակերտներից, իսկ կանայք 8-ով ավելի աղամարդիկանցից: Քանի՞ կին եր ներկա այդ հանդիսին:

✓ Այս տարի մարտի 18-ին—Պարիզյան կոմունայի որը—աշակերտներից Մոսկովի անդամագրվեցին 43-ը, իսկ վոմանք էլ ծնողներից: Վերջիններից քանիսն անդամագրվեցին լեթե անցյալ տարվա 37 անդամագրվածների հետ ընդհանուր թիվը դարձավ 100:

✓ Դպրոցում Մոսկովի ոգտին զրամական նվեր և անդամավճար հավաքվեց 48 ռուբլի, վորից I խումբը 8 ռ., II խումբը 12 ռ., ձնացածն էլ հավասարապես III և IV խմբերից: IV խումբը վորքան մուծեց Մոսկովի ոգտին:

✓ Կազմեցեք զիազրամ, լուրաքանչյուր 2 ռուբլին ընդունելով 1 սանտիմետր:

ՄԱՆՈՐԴՈՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄԱՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

$3 : 2 = 1(1)$	$11 : 2 = 5(1)$	$19 : 3 = 6(1)$
$5 : 2 = 2(1)$	$13 : 5 =$	$29 : 2 =$
$7 : 3 =$	$15 : 6 =$	$39 : 7 =$
$9 : 4 =$	$17 : 6 =$	$49 : 8 =$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$17 : 2 = 8(1)$	$57 : 6 =$	$30 : 7 =$	$68 : 7 =$
$26 : 3 =$	$69 : 7 =$	$50 : 7 =$	$59 : 6 =$
$35 : 4 =$	$78 : 8 =$	$70 : 8 =$	$71 : 9 =$
$49 : 5 =$	$89 : 9 =$	$80 : 9 =$	$62 : 7 =$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը.

$3 \times 7 + x = 22$	$7 \times 8 + x = 62$	$8 \times 6 + x = 53$
$22 : 3 =$	$62 : 7 =$	$53 : 8 =$
$4 \times 6 + x = 36$	$9 \times 5 + x = 52$	$7 \times 9 + x = 68$
$26 : 4 =$	$52 : 9 =$	$68 : 7 =$

✓ Գրեցեք.

1) 30-ից 40-ի սահմանում վոր թվերն են մնացորդով բաժանվում 2-ի վրա:

2) 40-ից 50-ի սահմանում վոր թվերն են մնացորդով բաժանվում 3-ի վրա:

3) 50-ից 70-ի սահմանում վոր թվերն են մնացորդով բաժանվում 4-ի և 5-ի վրա:

4) 70-ից 100-ի սահմանում վոր թվերն են մնացորդով բաժանվում 6-ի, 7-ի, 8-ի և 9-ի վրա:

✓ 49 կոպեկով քանի՞ 5 կոպեկանոց տետր կարելի կլինի գնել, և քանի՞ կոպեկ կավելանա:

✓ 35 մետր կտորից քանի՞ շապիկ կկարվի, լեթե մի շապիկն գնա 3 մետր, և քանի՞ մետր կտոր կավելանա:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

1) Քանի՞ մետր և դեցիմետր է 32 (13, 54) դեցիմետրը:

2) Քանի՞ դեցիմետր և սանտիմետր է 41 (63, 78) սանտիմետրը:

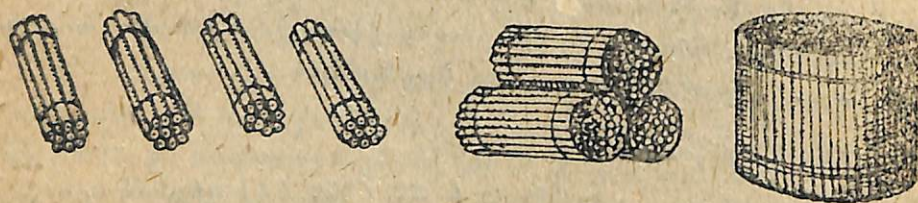
3) Քանի՞ տարի և ամիս է 34 (46, 92) ամիսը:

4) Քանի՞ շաբաթ է 40 (53, 65, 100) շաբաթը:

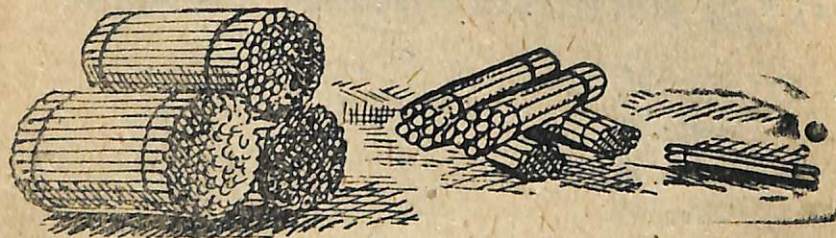
ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 1000-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԹՎԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ Տասնյակներով համարեցեք մինչև 100:
- Հարյուրներով » » 1000:
- Հարյուրներով յետ համարեցեք՝ սկսելով 1000-ից:
- Ձողիկները կապեցեք տասնյակներով: Դրանցից 10 տասնյակ միացրեք և դարձրեք ավելի մեծ կապեր, ինչպես տեսնում եք նկարում:

10 տասնյակը վերջան է:
Մի հարյուրյակը քանի՞ տասնյակ է:
Քանի՞ հարյուրյակ կապեցիք:

- ✓ Քանի՞ ձողիկ եք տեսնում այստեղ:
- Համրիչի վրա միավորների լարը վճռն է:
- Ցուլց տվեք տասնյակների լարը: Աջից հաշված վճռերուրդ լարն այդ:
- Գցեք համրիչին 9 տասնյակ, դարձյալ 1 տասնյակ:
- ✓ Վճռեան կլինի 10 տասնյակը:

Հարյուրյակները վճռ լարին են գցում: Աջից հաշված վճռ լարն է այդ:

Համրիչին գցեք 3 հարյուրյակ կամ 3 հարյուր:

» 5 հարյուր, 7 հարյուր:

✓ Քանի՞ հարյուրյակ ու տասնյակ ե լեքեք հարյուր քառասունը: Այդ թիվը գցեք համրիչի վրա:

✓ Քանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ ու միավոր ե լեքեք հարյուր քառասուն վեցը:

✓ Հաստ թղթի վրա գծագրեցեք մի ուղղանկյուն 3 սյունյակներով, բացի այդ կանաչ, կարմիր և սև գյուղի թղթերից 10-ական կոպեկանոցի մեծության: Սև շրջաններն ընդունեցեք միավորներ, կանաչը՝ տասնավորներ և կարմիրը՝ հարյուրավորներ: կամ կարելի չե միավորը, տասնավորը և հարյուրավորն արտահայտել մեծ ու փոքր ողակներով, այսպես:

ՀԱՐՅՈՒՐԱԿՈՐՆԵՐ	ՏԱՍՆԱՎՈՐՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐՆԵՐ
○	○	○
○		○
○		○
		○
		○
3	1	5

Այս սյունյակներում արտահայտված ե՝ լեքեք հարյուր տաս և հինգ:

Այս սյունյակներում արտահայտեցեք.

Հարյուր հիսուն չորս.

Յեքեք հարյուր քսան ութ.

Հինգ հարյուր վաթսուն մեկ.

Հազարա- վորներ	Հարյուրա վորներ	Տասնա- վորներ	Միա- վորներ

Գծեցեք այսպիսի հաշվետախտակ և դրա մեջ համապատաս-
խան սյունյակներում գրեցեք, որինակ, լերեք հարյուր քսան ութ,
չորս հարյուր վաթսույն յերեք, վեց հարյուր ութսուն չորս:

Վ Բանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ և միավոր ե չորս հարյուր
ութսունը: Ի՞նչպես կգրեք հաշվետախտակում: Ի՞նչ կգրեք միա-
վորների սյունյակում:

Վ Գրեցեք՝

Հարյուր իննսուն 190

Չորս հարյուր վաթսուն

Յոթ հարյուր յերեսուն

Վ Բանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ և միավոր ե չորս հարյուր
վեցը: Ի՞նչ կգրեք տասնյակների սյունյակում: Գրեցեք այդ թիվը:

Վ Գրեցեք.

Ութ հարյուր ինն 809

Չորս հարյուր յերկու

Վ Հաշվետախտակում գրեցեք.

Վեց հարյուր 600

Յերեք հարյուր

Վ Կարգացեք հետևյալ թվերը.

200, 600, 500, 800, 700, 400, 570, 810

135, 146, 254, 317, 524, 306, 707, 409

Վ Գրեցեք — 170, 400, 517, 619, 500, 460, 208, 366, 607,
772:

Վ Բանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ և միավոր ե.

146 1 հ. 4 տ. 6 մ. 240 2 հ. 4 տ. 0 միավոր

641 790

937 540

666 420

Վ Կարգով գրեցեք

130-ի մինչև 150

212 » 237

548 » 563

261 » 880

915 » 938

Բաց արեք զրբի 135-րդ յերեսը:

Ցույց տվեք լրագրի 210-րդ համարը:

Ցույց տվեք զրադարանի 306-րդ համարի գիրքը:

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ 1000-Ի ՇԵՂԱՆՈՒՄ

Վ Վերջան կլինի.

100 կուպեկ + 100 կուպեկ.

200 թերթ + 100 թերթ.

300 + 100 = 700 + 100 = 300 + 200 =

400 + 100 = 800 + 100 = 300 + 300 =

500 + 100 = 900 + 100 = 400 + 400 =

600 + 100 = 200 + 200 = 500 + 500 =

200 + 400 = 300 + 400 = 600 + 300 =

200 + 600 = 500 + 300 = 700 + 200 =

200 — 100 = 600 — 100 = 1000 — 100 =

400 — 100 = 800 — 100 = 500 — 200 =

600 — 200 = 400 — 300 = 900 — 300 =

800 — 200 = 700 — 300 = 800 — 400 =

Վ Իմացեք անհայտ թիվը և գրեցեք x-ի փոխարեն.

x — 400 = 300 = x + 400 = 700 =

x — 600 = 400 = x + 700 = 900 =

Վ Հաշվեցեք բանավոր.

100 + 80 = 300 + 50 =

100 + 90 = 300 + 70 =

Վ Հաշվեցեք հաշվետախտակի կամ համրիչի միջոցով.

400 + 20 = 420 — 20 = 600 + 40 =

400 + 60 = 460 — 60 = 490 — 40 =

$$\begin{array}{llll} 40+20= & 60-20= & 510+60= & 570-60= \\ 240+20= & 260-20= & 630+40= & 670-40= \end{array}$$

✓ Իմացե՛ք անհայտ թիվը և նշանակեցե՛ք x-ի փոխարեն.

$$\begin{array}{ll} x-20=120 & x+20=120 \\ x-50=210 & x+40=240 \\ x-70=320 & x+50=350 \\ x-80=410 & x+70=670 \end{array}$$

✓ Պատրաստեցե՛ք լոտո, ինչպիսի ներքևում, լրացրե՛ք I և II քարտերը, կարեցե՛ք և խաղացե՛ք:

120+30	180-60	150+40
210+60	280-50	360-40
320+40	520+70	680-70

II

360	270	150	120	230	590
190	320	610			

✓ Հաշվեցե՛ք բանավոր.

$$\begin{array}{lll} 120+100= & 220-100= & 540+200= \\ 150+200= & 370-200= & 740-200= \\ 130+130= & 260-130= & 440+440= \\ 140+140= & 280-140= & 880-440= \end{array}$$

✓ Գրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք.

$$\begin{array}{ll} 230+140-110= & 340-120+240= \\ 450+240-330= & 270-150+130= \\ 780+210-520= & 480-250+230= \\ 430+430-250= & 560-230+150= \end{array}$$

✓ Մեր գյուղում իգական սեռի բնակիչները 470 են, իսկ արական սեռին՝ 50-ով պակաս: Քանի՞ բնակիչ ունի այդ գյուղը:

✓ Շրջանի կենտրոնական գյուղի 980 հասակավոր բնակիչներից 910-ը զբաղվում ե հողագործությամբ, 50-ն՝ արհեստներով, իսկ մյուսներն ել քաղաքում բանվորություն են անում: Քանի՞ն են բանվորություն անում:

Մի գյուղի 990 բնակիչներից դպրոցական տարիքի չեն 110-ը և նախադպրոցական տարիքի՝ 70-ը: Վերջացե՛ք այդ գյուղի վոչ նախադպրոցական ու դպրոցական բնակչության թիվը:

1000 մետրը 1 կիլոմետր ե

✓ Ձափեցե՛ք 1 կիլոմետր տարածություն:

✓ Նքսկուրսիայի ժամանակ աչքաշափով վորոշեցե՛ք 1 կմ. տարածություն, ապա ուղեւորով կամ մետրական պարանով ստուգեցե՛ք:

✓ Վճրքան ե դպրոցական հողամասի կամ պարտեզի չերկարությունը, չափեցե՛ք:

$$\begin{array}{ll} 4+2= & 4-2= \\ 14+2= & 14-2= \\ 114+2= & 114-2= \end{array}$$

✓ Հաշվեցե՛ք համրիչի միջոցով.

$$\begin{array}{ll} 123+3= & 126-3= \\ 235+3= & 238-3= \\ 245+4= & 249-4= \\ 336+2= & 338-2= \end{array}$$

✓ Հաշվեցե՛ք համրիչով.

$$\begin{array}{ll} 146+22= & 168-22= \\ 157+31= & 188-31= \\ 246+43= & 189-41= \\ 328+61= & 389-61= \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր, հետո գրավոր.

$$\begin{array}{ll} 347+51= & 465-43= \\ 445+42= & 684-31= \\ 577-64= & 758-46= \\ 888-75= & 987-74= \end{array}$$

265 և 123 լորին դասավորեցեք հարյուրյալներով, տասնյալներով և միավորներով, ապա գումարեցեք համապատասխան կարգերով, այսպես.

$$\begin{array}{l} 265+123= \\ 200+60+5= \\ 100+20+3= \\ 300+80+8=388 \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք համընթիվ միջոցով.

$$\begin{array}{ll} 245+122= & 367-122= \\ 352+215= & 567-215= \end{array}$$

✓ Պատրաստեցեք հաշվետախտալներ և դրանց միջոցով հաշվեցեք ներքևի օրինակներն այսպես.

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Հաշվառող	Հարյուրավորներ	Տասնավորներ	Միավորներ
	2	5	4
	1	3	2
	3	8	6

ՀԱՆՈՒՄ

Հաղարավորներ	Հարյուրավորներ	Տասնավորներ	Միավորներ
	3	8	6
	1	3	2
	2	5	4

✓ Հաշվեցեք բանավոր, ապա գրավոր.

$$\begin{array}{lll} 312+233= & 545-233= & 717+131= \\ 144+324= & 468-324= & 848-131= \\ 263+135= & 398-135= & 425+414= \\ 524+251= & 775-251= & 839-414= \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} (7 \times 8) + 323 = & 265 - (72 : 3) = \\ (6 \times 7) + 416 = & 736 - (88 : 4) = \\ (5 \times 7) + 648 = & 659 - (78 : 3) = \\ (18 \times 3) + 235 = & 466 - (64 : 16) = \end{array}$$

✓ Մարտի 19 ին մեր դպրոցի կուսակցության մեջ հիմք դրվեց ջերմոցի. 2 դեկտեմբեր հետո տնկեցին ախտեղ առաջին սածիլները: Վեր աճսի քանիսն էր դա:

✓ Մարտի 26 ին սկսվեցին բանջարանոցի սերմանման աշխատանքները և տնկեցին 15 որ: Վեր աճսի քանիսն ավարտվեց այդ աշխատանքը:

✓ Խորհրդային անտեսության ջերմոցից հարեան կուսակցության թյան բաց թողին 645 կաղամբի սածիլ և 3 չքավոր անտեսության թյան բաց թողին 645 կաղամբի սածիլ: Ընդամենը քանի սածիլ դուրս տվեցին ջերմոցից: 28. ախտեղ սածիլ:

1 կիլոգրամը 1000 գրամ է:

✓ Գյուղացին գնեց զանազան սերմեր.

$$\begin{array}{ll} \text{սոխ} & 400 \text{ գրամ} \\ \text{բազուկ} & 250 \text{ »} \\ \text{գաղար} & 325 \text{ »} \\ \text{բոդկ} & x \text{ »} \end{array}$$

ընդամենը 1000 գրամ

Վերջին էր բոդկի սերմը:

✓ Հաշվեցեք և կշռեցեք գյուղացիական բանջարանոցի համար անհրաժեշտ յուրաքանչյուր տեսակի սերմերը:

✓ 788 կգ. սերմացուն գտեցին 2 որում: 1 որը գոյացավ 342 կգ. և 600 գրամ մաքրած սերմացու: Քանի կիլոգրամ էր 11 որվա մաքրած սերմացուն, յեթե 2 որվա գտումից գոյացել էր 125 և 400 գր. աղբ:

✓ Կուլեկով անտեսության ցորենի սերմացուն 265 պարկ էր, իսկ գարու սերմացուն՝ 53 պարկով պակաս: Քանի պարկ ցորենի ու գարու սերմացու ուներ կուսակցությանը:

✓ Մի այգում բաց արին 344 խաղողի վազ, իսկ մյուսում 232: Քանի՞ վազ կար այդ 2 այգիներում, յեթե գեռես հողի տակ մուտք եր բացարածից 365-ով պակաս վազեր:

✓ Կոլտնտեսութեան տնկարանում կար 768 տունկ, վորից ծիրանի՝ 215, տանձենի ու խնձորենի՝ 322, մնացածն ել՝ թթենի: Քանի՞սն եր թթենի:

✓ 134 թթենի և 112 ծիրանի տեղափոխեցին այգիները: Քանի՞ տունկ մնաց տնկարանում:

$$\begin{array}{rcl} 7+3= & 10-3= & \\ 27+3= & 30-3= & \\ 127+3= & 130-3= & \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք համրիչի միջոցով:

$$\begin{array}{rcl} 134+6= & 140-6= & 373+7= \\ 245+5= & 250-5= & 380-7= \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք համրիչի միջոցով:

$$\begin{array}{rcl} 324+36= & 360-36= & 254+126= \\ 245+25= & 270-25= & 380-126= \end{array}$$

✓ Հաշվեախտակի միջոցով հաշվեցեք:

$$\begin{array}{rcl} 356+124= & 448-216= & \\ 136+34= & 574-32= & \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք գրավոր:

$$\begin{array}{rcl} 316+44-227= & 442-321+169= & \\ 435+45-165= & 675-452+347= & \\ 524+46-346= & 447-215+317= & \\ 643+47-554= & 864-242+248= & \end{array}$$

✓ Մարտին Կոլտնտեսութեան թխսերի տակ դրին 224 ձու, իսկ ապրիլին՝ 42-ով ավելի: Այդ յերկու ամիսներին քանի՞ ձու դրին թխսերի տակ:

✓ Այդ տնտեսութեան հավերը ձմեռն ամեցին 226 ձու, իսկ գարնանը՝ միայն մարտ ամսին 112-ով ավելի և ապրիլին՝ 332: Քանի՞ ձու ամեցին հավերը մարտ և ապրիլ ամիսներին:

✓ Դպրոցում կազմակերպվեց թռչունների բարեկամների ընկերություն, վորի առաջին գործը յեղավ գնել թռչունների խնամ-

քին վերաբերող գրքեր ու նկարներ: Իսկ յերրորդին անքան, վորքան այդ յերկուսին միասին, նկարներին վճարեցին 1 ու 70 կոպ:

✓ Դպրոցի արհեստանոցում պատրաստեցին 3 թռչնոցներ և նվիրեցին Կոլտնտեսութեանը: Այդ թռչնոցների վրա ծախսվեց 7 ու 90 կոպ: Ինչ եր նստել թռչուններից ամենամեծը, յեթե միջակը նստել եր 2 ու 70 կոպ, իսկ ամենափոքրը՝ 50 կոպեկով պակաս միջակից:

✓ Կոլտնտեսութեան անասուններին նախիր հանեցին: Կովերի թիվը 134 եր, յերինջներին և գոմեշներին նույնքան, իսկ եղերը 225-ով պակաս կովերից, յերինջներից ու գոմեշներից: Կոլտնտեսութեան նախրում քանի՞ անասուն կար:

✓ Կոլտնտեսութեան ուներ 463 վոչխար և 341-ով պակաս այծեր: Մասնավոր տնտեսութեաններն ունեյին 215 այծ ու վոչխար: Քանի՞ այծ ու վոչխար կար այդ գյուղում:

✓ Հաշվեցեք համրիչով:

$$\begin{array}{rcl} 156+53= & 416+291= & \\ 242+165= & 528+181= & \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք գրավոր:

$$\begin{array}{rcl} 243+166= & 676+232= & \\ 154+254= & 465+343= & \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք համրիչով:

$$\begin{array}{rcl} 435+182= & 617-182= & \\ 356+461= & 817-461= & \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք հաշվառախտակի միջոցով:

$$\begin{array}{rcl} 246+128= & 374-128= & 648+229= \\ 437+246= & 683-246= & 877-229= \\ 185+256= & 441-256= & 577+277= \\ 238+274= & 512-274= & 754-277= \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} (4 \times 17) + 138= & 462 - (76 : 2) = & \\ (7 \times 12) + 284= & 476 - (78 : 2) = & \\ 597 - (8 \times 6) = & (36 : 9) + 199 = & \\ 598 - (99 : 11) = & (48 : 6) + 153 = & \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} 384+449= & 754-478= & \\ 275+176= & 519-373= & \end{array}$$

✓ Կոչված լինելու թիվը հոգի ընդհանուր թվում 374 սալ աղբ տեղադրվեցին. առաջին որը՝ 76 սալ, յերկրորդ որը՝ 128 սալ, մնացածն էլ՝ յերրորդ որը: Քանի՞ սալ աղբ տեղադրվեցին յերրորդ որը:

✓ Գյուղում տրակտորով վարեցին 267 կտոր հող, իսկ գութանով՝ 118 կտորով պակաս: Այդ բոլոր հողերը ցանեցին: Ընդամենը քանի՞ կտոր ցանք ուներ այդ գյուղը, յեթե միայն աշնանացանը 181 կտոր էր:

✓ Զոված հացահատիկը կոլեկտիվ տնտեսությունը ցանեց շաքարացանով, իսկ մասնավոր տնտեսությունները՝ շաղաքանով: 864 հողամասերից շաղաքանով ցանվեց 287-ը: Մնացած հողամասերից 48-ը հատկացվեց բանջարանոցային նյութերին: Քանի՞ հողամաս շաքարացան էր:

✓ Այդ հողամասերը ջրվում էին 3 առվով: I-ով՝ 257, II-ով՝ 45 հողամաս ավելի, մնացածն էլ՝ III-ով: Քանի՞ հողամաս ջրվում էր III առվով:

✓ Գարնան սկզբներին գյուղացիները մաքրեցին այդ առուները և ամրացրին թմբերը: I առվի աշխատանքներին մասնակցեց այնքան բանվոր, վորքան II առվին. II առվի բանվորները 35-ով ավելի էին III առվի բանվորներից, վորոնց թիվը 87 էր: Քանի՞ բանվոր մաքրեց այդ առուները:

✓ Համրիչի միջոցով 317-ից հանեցեք 62:

Նախ 317-ը վերլուծեցեք հարյուրյակների, տասնյակների և միավորների, իսկ 62-ը՝ տասնյակների ու միավորների և հետո հանեցեք այսպես.

3 հարյուրյակ 10 տասնյակ 7 միավոր

6 տասնյակ 2 միավոր

3 հարյուրյակ 4 տասնյակ 5 միավոր = 345

✓ Նույն ձևով հաշվեցեք.

408 — 235 =

502 — 140 =

609 — 364 =

805 — 570 =

✓ Հաշվեցեք զրավոր.

206 — 165 =

560 — 306 =

503 — 371 =

370 — 107 =

606 — 346 =

930 — 601 =

909 — 679 =

780 — 402 =

208 — 109 =

508 — 249 =

401 — 302 =

305 — 108 =

605 — 407 =

800 — 326 =

807 — 208 =

900 — 634 =

✓ Կոլտնտեսություն մի այգում կտրեցին 209 վագերի ավելորդ վոստերը, մյուս այգում՝ 164 վագերի վոստեր, իսկ յերրորդում՝ 76-ով պակաս I և II-ից: Քանի վագերի վոստեր կտրեցին III այգում:

✓ Կտրած վոստերից կտրեցին 202 խուրձ արքատ, վորը տեղափոխեցին 3 սալով: Մեկին բարձել էին 68, մյուսին 75 խուրձ: Քանի խուրձ արքատ տեղափոխեց III սալը:

✓ Այդ այգիների վագերի թիվը 804 էր, վորից անցյալ տարվա անկածը 126, իսկ այս տարվանը 89 տունկ էր: Քանիսն էին վագերը:

✓ Քաղաքի 3 գլխավոր փողոցներում տնկեցին 746 տունկ. մի փողոցում 307, իսկ մյուսում՝ 87-ով պակաս: Քանիսը տնկեցին III փողոցում:

✓ Գյուղի մեծ առվի 2 ափերին տնկեցին 705 ուռիներ և մի քանի բարդի: մի ափին 337 ուռիներ, իսկ մյուսին՝ 400 ուռի և բարդի: Քանի բարդի տնկեցին:

✓ Ծառատունկը կազմակերպել էր դպրոցը, վորի 203 աշակերտներից մասնակցում էին 149-ը: Ծառատունկի աշխատանքին չմասնակցողներից 26-ն I խմբից էր, քանի՞նք էր մյուս խմբերից:

✓ Կոլտնտեսության բանջարանոցում կարտոֆիլի մարգերի թիվը 207 էր, կաղամբին՝ 128 ով պակաս, իսկ կանաչեղեններին՝ 84 էր: Քանի՞ մարգեր կային կոլտնտեսության բանջարանոցում:

✓ Մի մարգում համարեցին կարտոֆիլի 203 բուն և մի մարգում էլ՝ կաղամբի 184 բույս: Վեր մարգում բույսերի թիվը ավելի էր և վորքանով:

✓ Այդ բանջարանոցներում մարգերի յեզրերին ցանեցին տրեւաճողի 405 սերմ և յեզրիպտացորենի՝ 148-ով պակաս: Ընդամենը քանի՞ սերմ ցանեցին այդ յերկու բույսերից:

✓ Այգեպանը այգու ծառերին սրակեց հատուկ լուծույթ՝ մասկար միջատները վոչնչացնելու: Մի շաքի ծառերին նա սրակեց 72 լիտր, մյուս շաքին՝ 85 լիտր, մնացած ծառերին էլ 82 լիտր պակաս այդ յերկու շաքի ծառերին սրակածից: Ընդամենը քանի լիտր լուծույթ սրակեց նա ծառերին:

✓ Պատվաստեցին կոլտնտեսուհւոյն պատկանող տունկերից 274-ը, վորից 67-ը թթենի, 138-ը՝ խնձորենի՝ հաշուածն ել, տան-
ձենի: Քանի տանձենի պատվաստեցին:

✓ Հաշվեցեք դրավոր.

$$\begin{array}{ll} 235 + 176 - 218 = & (6 \times 9) + 385 = \\ 363 + (32 \times 2) = & (19 \times 3) + 166 = \\ 456 - (56 : 4) = & 481 - (16 \times 4) = \\ 725 + (8 \times 7) = & 392 - (84 : 4) = \\ \\ 637 - (8 \times 9) = & (24 \times 3) + 376 = \\ 463 - (63 : 9) = & (32 \times 2) + 169 = \\ 551 - (88 : 11) = & (26 \times 3) + 238 = \\ 308 - (7 \times 7) = & (15 \times 5) + 193 = \end{array}$$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և նշանակեցեք x-ի փոխարեն.

$$\begin{array}{ll} x - (6 \times 7) = 245 & (307 - 88) + x = 572 \\ x + (16 \times 5) = 278 & (445 + 79) - x = 254 \\ x - (75 : 5) = 107 & (370 - 216) + x = 613 \\ x - (91 : 7) = 450 & (509 - 189) - x = 86 \end{array}$$

✓ Ի՞նչ նշան պետք է դնել 2 թվերի միջև.

$$\begin{array}{llll} 737 & 218 = 519 & 13 & 6 = 78 \\ 553 & 409 = 144 & 96 & 4 = 24 \\ 474 & 316 = 790 & 716 & 28 = 688 \\ 19 & 4 = 76 & 47 & 353 = 400 \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԱՄԱՆ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՊԱՐԱ ԳԵՊԵՐԸ 1000-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

✓ Մի տոպրակը պարունակում է 50 կիլոգրամ ցորեն. քանի կիլոգրամ ցորեն կպարունակի 2 տոպրակը:

✓ Մի հողամաս բաժանեցին 3 հավասար մասի, յուրաքանչյուրի լայնութիւնը՝ 60 մետր: Վճրքան եր այդ հողամասի լայնութիւնը:

✓ Սեղանի վրա 4 տեղ դրին 40.ական կոպեկ: Վճրքան եր ամբողջը:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$100 \times 2 =$	$100 \times 6 =$	$200 : 2 =$	$600 : 6 =$
$100 \times 3 =$	$100 \times 7 =$	$300 : 3 =$	$700 : 7 =$
$100 \times 4 =$	$100 \times 8 =$	$400 : 4 =$	$800 : 8 =$
$100 \times 5 =$	$100 \times 9 =$	$500 : 5 =$	$900 : 9 =$
$50 \times 2 =$	$40 \times 3 =$	$70 \times 2 =$	
$50 \times 3 =$	$40 \times 5 =$	$80 \times 2 =$	
$50 \times 4 =$	$60 \times 3 =$	$90 \times 2 =$	
$50 \times 5 =$	$60 \times 4 =$	$100 \times 2 =$	
$100 : 2 =$	$210 : 3 =$	$200 : 4 =$	$480 : 6 =$
$140 : 2 =$	$240 : 3 =$	$200 : 5 =$	$480 : 8 =$
$360 : 2 =$	$180 : 3 =$	$400 : 5 =$	$720 : 8 =$
$720 : 2 =$	$270 : 3 =$	$400 : 8 =$	$720 : 9 =$

✓ 2 տուփերից յուրաքանչյուրի մեջ կա 56 լուցկի: Քանի լուցկի կա 2 տնւփի մեջ: Հաշվեցեք ախպես.

$$56 \times 2 = 50 \times 2 + 6 \times 2 = 100 + 12 = 112$$

✓ Նույն ձևով հաշվեցեք.

$$\begin{array}{lll} 62 \times 2 = & 52 \times 4 = & 68 \times 3 = \\ 73 \times 3 = & 92 \times 5 = & 74 \times 4 = \\ \\ 75 \times 6 = & 75 \times 9 = & \\ 58 \times 7 = & 86 \times 8 = & \\ 363 : 3 = & & \end{array}$$

3 հարյուրով 6 տասնյակ 3 միավոր : $3=1$ հ. 2 տ. 1 մ.
121

✓ Հաշվեցեք.

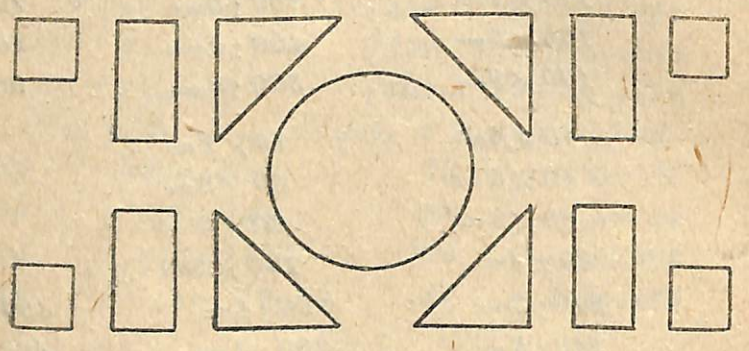
$369:3=$ $666:6=$
 $844:4=$ $888:8=$

$315:5=63$ տ. և 5 մ. : $5=6$ տ. 3 մ.=63

$315:5=$ $46 \times 6=$ $276:6=$ $38 \times 5=$
 $174:3=$ $55 \times 7=$ $385:7=$ $18 \times 9=$
 $256:4=$ $64 \times 8=$ $512:8=$ $48 \times 8=$
 $162:2=$ $86 \times 9=$ $774:9=$ $76 \times 5=$

✓ Դպրոցի հողամասում տնկեցին պամիդորի սածիլներ—4 մարդերում 45-ական, իսկ 3 մարդերում 58-ական: Մնացած 29-ն և սածիլեցին վերջին մարդում: Ընդամենը քանի սածիլ տնկեցին:

✓ Աշակերտները ծաղիկանոցին տվեցին այսպիսի տեսք.

Վորոշեցեք մարդերի ձևերը.

✓ Դպրոցի ջերմոցի 372 ծաղիկները տեղափոխեցին ծաղկանոց: Այդ ծաղիկներից 248-ը տնկեցին 8, իսկ մնացածը՝ 4 մարդում: Քանի ծաղիկ տնկեցին վերջին 4 մարդերից յուրաքանչյուրում:

✓ Ծաղկամանները տարբեր մեծությամբ էին, ա) փոքրերը 75 հատ, միջակները նրանցից 2 անգամ ավելի շատ, իսկ մեծերը միջակներից 17-ով պակաս: Վորոշեցեք բոլոր ծաղկամանների թիվը:

✓ Կոլեկալի տնտեսությունն այգիներում պատվաստեցին 274 ծառ մի այգում 54, մյուսում՝ 54 ծառ, մնացածն էլ հավասարապես 4 այգում: Քանի ծառ պատվաստեցին այդ 4 այգիներից յուրաքանչյուրում:

Գծազրեցեք այս խնդրի դիագրամը:

✓ Պատվաստածներից 57-ը թթենի յեր, 3 անգամ ավելին տանձենի ու խնձորենի, մնացածն էլ ծիրանի: Քանի ծիրանի ծառ պատվաստեցին:

Գծազրեցեք այս խնդրի դիագրամը:

✓ Լուցկիներով հաշվեցեք $214 \times 2=$

✓ Հաշվեցեք.

$213 \times 3=$ $215 \times 2=$ $121 \times 5=$
 $331 \times 3=$ $425 \times 2=$ $131 \times 6=$
 $121 \times 4=$ $315 \times 2=$ $123 \times 7=$
 $212 \times 4=$ $245 \times 2=$ $125 \times 8=$

✓ Հաշվեցեք համրիչի միջոցով.

$308 \times 3=$

Պատրաստեցեք հաշվետախտակ և նշանակեցեք այսպես.

Հարյուրավորներ	Տասնյակներ	Միավորներ	
3		8	
3		8	
3		8	
9	2	4	= 924

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$103 \times 3=$ $103 \times 6=$ $130 \times 2=$
 $106 \times 3=$ $109 \times 7=$ $180 \times 4=$
 $107 \times 4=$ $102 \times 8=$ $130 \times 6=$
 $108 \times 5=$ $107 \times 9=$ $120 \times 8=$

✓ Հաշվեցեք լուցկիներով՝ $426 : 2=$

$644 : 2=$ $369 : 3=$ $844 : 4=$
 $486 : 2=$ $639 : 3=$ $448 : 4=$
 $864 : 2=$ $939 : 3=$ $484 : 4=$
 $282 : 2=$ $396 : 3=$ $884 : 4=$

3 ու 24 կոպեկը հավասարապես բաժանեցեք 2 մասի. վերջին կլինի յուր քանչյուր մասը:

✓ Հաշվեցեք.

322 : 2 =	414 : 3 =	344 : 4 =
526 : 2 =	522 : 3 =	568 : 4 =
748 : 2 =	276 : 3 =	252 : 4 =
924 : 2 =	741 : 3 =	724 : 4 =
615 : 5 =	371 : 7 =	297 : 9 =
725 : 5 =	455 : 7 =	576 : 9 =
216 : 6 =	416 : 8 =	765 : 9 =
444 : 6 =	376 : 8 =	828 : 9 =

$$609 : 3 = 600 : 3 \text{ և } 9 : 3 = 203\text{-ի.}$$

406 : 2 =	408 : 4 =	460 : 2 =
804 : 2 =	804 : 4 =	840 : 2 =
306 : 3 =	505 : 5 =	620 : 2 =
906 : 3 =	606 : 6 =	820 : 2 =
360 : 3 =	660 : 6 =	
930 : 3 =	770 : 7 =	
444 : 4 =	890 : 8 =	
480 : 4 =	980 : 9 =	
550 : 5 =	1000 : 10 =	

✓ Մայիսի 1-ի տոնին դպրոցի ճակատը պարզաբերու համար գնեցին 8 մետր կարմիր կտոր, մետրը 54 կոպեկով և գունավոր թուղթ՝ 65 կոպեկի: Վճարելով 5 ուլբլի թղթադրամ, վճարեցին դրամ լեռ ստացան:

✓ Շքերթին մասնակցում էին 136 աշակերտ, յուրաքանչյուրի ձեռքին մի թղթե փոքրիկ դրոշակ և թևին կարմիր ժապավեն: Վճարեցին ծախս լեզավ բոլոր դրոշակների ու ժապավենների համար, լեթե մի դրոշակին ծախս լեզավ 3 կոպեկ, իսկ ժապավենին 4 կոպ.

✓ Մայիսի 2-ին դպրոցն զբոսանք կազմակերպեց դեպի անտառ: 155 աշակերտները նախաճաշի համար իրենց հետ բերել էին հաց և պանիր գնելու համար 6-6 կոպեկ դրամ: Չքափոր աշակերտները դրամ չէին բերել: Յուրաքանչյուրին հասավ 5 կոպեկի հաց, 5 կոպեկի պանիր: Քանի՞սն էին չքափոր աշակերտները:

✓ Մայիսի 2-ին քաղաքից գյուղ գնացին մի խումբ բանվորներ, վորոնք այցելեցին նաև աշակերտներին—զբոսավայրում: Ձրո-

սավայրում աշակերտների թիվը 144 էր, իսկ բանվորներին՝ դրա $\frac{1}{8}$ մասը: Վճարեցին էր ամբողջ աշակերտութունը, լեթե բացակա աշակերտները բանվորներից անգամ շատ էին:

✓ Ուսանողական բրիգադը քաղաքից գնաց շեֆական գյուղը՝ պարտադիր ուսման նպատակով ցուցակագրելու 8 տարեկան բոլոր երեխաներին, արդեն դպրոց հաճախում էին 108-ը, իսկ դրա $\frac{1}{3}$ մասը դուրս էր մնացել դպրոցից: Բրիգադը քանի՞ լեթեխավ ցուցակագրեց:

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$47 \times 2 + 137 =$	$626 - (840 : 8) =$
$(86 \times 4) - 176 =$	$314 + (107 \times 5) =$
$(172 : 4) + 208 =$	$584 - (584 : 4) =$
$(441 : 3) - 19 =$	$52 + (260 \times 3) =$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և գրեցեք x-ի փոխարեն.

$x + (134 \times 2) = 434$	$(206 \times 4) + x = 929$
$x - (672 : 4) = 163$	$(170 \times 5) - x = 184$
$x + (195 \times 3) = 755$	$(714 : 6) - x = 28$
$x (840 : 7) = 310$	$(846 : 9) + x = 500$

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԲԱՅՈՒԹՅԱՆ ԶԲԱՆՄՈՒՆԵՐ

✓ Չափեցեք դպրոցական հողամասի յերկարութունը: Քանի՞ մետր է: Մի կիլոմետրից ավելի չե, թե պակաս:

✓ Աչքի չափով վորոշեցեք դպրոցական հողամասի լայնութունը: Ստուգեցեք:

✓ Աչքի չափով վորոշեցեք դպրոցական շենքի և հողամասի միջև ընկած տարածութունն ուղիղ գծով: Ստուգեցեք,

✓ Գետնի վրա գծեցեք ուղիղ, սուր և բութ անկյուններ:

✓ Գետնի վրա գծագրեցեք շրջան:

✓ Չափեցեք ձեր գյուղի գլխավոր փողոցի լերկարութիւնը և լայնութիւնը ուղեւորով կամ մետրի վերածած պարանով:

✓ Չափեցեք դպրոցի և գյուղխորհրդի, դպրոցի և խրճիթ-ընթերցարանի հեռավորութիւնը:

✓ Ուղիղ գծով չափեցեք գյուղի մի ծայրից մինչև մյուսը:

✓ Չափեցեք ձեր գյուղի միջով անցնող գլխավոր առվի լերկարութիւնը գյուղի սահմանում — քանի՞ կիլոմետր եւ և քանի՞ մետր:

✓ Չափեցեք ձեր և հարեան մոտակա գյուղի հեռավորութիւնը: Քանի՞ կիլոմետր եւ դա:

✓ Չափեցեք քաղաքի գլխավոր փողոցի լերկարութիւնն ու լայնութիւնը, ինչպէս և այն փողոցի, փորտեղ դպրոցն եւ դանփում: Հաշվեցեք տարբերութիւնը:

Գինը 50 ԿՈՊ (6 փ.)

Ա. ՏԱՎԱՐՏՅԱՆ

ՋԻԶՆԻ Ի ՏՇԵՏ

(Րաբ. քնիգա քո մաթեմատիքե II ք. օբ.)

Դօսիզդատ ՏՏՐ Արմենի
Երիվան—1931